

Afdeling: Sociaal Domein
Behandelaar: Olthof, Suzanne
Telefoonnummer: **06-21322879**

Voorstelnr. 2398
Barneveld, 12-10-2022
Portefeuillehouder: P.J.T. van Daalen

☒ Ter kennisname naar de raad
Nummer beleidsproduct:

☐ Op overzicht Bestaand beleid (website)

Onderwerp: **Minima-effectrapportage gemeente Barneveld 2022 (MER 2022)**

Gevraagde beslissing:

1. Kennis te nemen van de 'minima-effectrapportage gemeente Barneveld 2022' (MER 2022). (bijlage 1)
2. De conclusies en aanbevelingen in de MER 2022 te onderschrijven.
3. Dit besluit inclusief bijlage ter kennisgeving aan te bieden aan de raad (via rubriek B).

1. Inleiding

Een minima-effectrapportage (MER) geeft inzicht in de lokale minima-ondersteuning en het effect hiervan op groepen huishoudens. Het Nibud stelt deze rapportage in opdracht van gemeenten op. Naast een doorrekening van regelingen en ondersteuning, adviseert het Nibud in de MER ook waar zaken beter of anders kunnen en signaleert aandachtspunten. In 2017 en in 2019 is eerder voor Barneveld door het Nibud een Minima Effect Rapportage opgesteld. Vanwege de corona-pandemie is er in 2021 voor gekozen geen MER op te laten stellen, maar dit nu in 2022 te doen. Deze MER 2022 ligt nu voor ter vaststelling.

De belangrijkste conclusies van de MER 2022:

- De gemeente Barneveld heeft een ruimhartig minimabeleid.
- Bijna alle huishoudensgroepen kunnen rondkomen, inclusief sociaal participeren.
- De oorzaak van de twee groepen die niet rond kunnen komen vloeit voort uit het Rijksbeleid; Kosten voor oudere kinderen (leeftijd 12-18) drukken sterk op de begroting en worden onvoldoende via landelijke toeslagen gecompenseerd.
- Er zijn relatief veel huishoudens met een armoedeval* met een inkomen op 130 procent. Dit is logisch verklaarbaar door de energietoeslag.

* Definitie van 'armoedeval' is opgenomen in paragraaf 4.3 van de MER. Kortgezegd is er sprake van een armoedeval als een huishouden met een bepaald inkomensniveau (bijvoorbeeld 130% minimum) netto minder overhoudt dan een voorliggend inkomensniveau (bijvoorbeeld 120% minimum).

De belangrijkste aanbevelingen n.a.v. de MER 2022:

- Houd de collectieve zorgverzekering in stand en communiceer duidelijk over de voordelen.
- Onderzoek of niet-vergoede zorgkosten via andere wegen gecompenseerd kunnen worden.
- Zet verder in op het verhogen van het gebruik van de minimaregelingen, bijvoorbeeld door communicatie en voorlichting van intermediairs.
- Onderzoek of kindregelingen getrapd afgebouwd kunnen worden.
- Stimuleer goed financieel beheer.
- Zet breed in op het bereiken van de doelgroep die recht heeft op de energietoeslag.
- Ga met de Woningcorporatie in gesprek over woningisolatie om de energielasten te beperken. Maak hier afspraken over, bijvoorbeeld in de jaarlijks vast te stellen Prestatieafspraken.
- Houd aandacht voor gezinnen (met name 2-ouder huishoudens) met oudere kinderen.
- Zet in op de begeleiding naar werk.

De adviezen en aandachtspunten worden meegenomen in zowel de communicatie als de (door)ontwikkeling van minima-ondersteuning. Ook geven zij onderbouwing voor de wijze waarop de gemeente Barneveld inwoners, die het door de huidige maatschappelijke ontwikkelingen (gas- en energieprijzen en inflatie) financieel moeilijk hebben, aanvullend gaat ondersteunen.

2. Beoogd effect

- Voldoen aan eerder genomen besluit door de raad en toezegging door het college om eens per 4 jaar, en zo wenselijk vaker, een MER op te laten stellen. Zo houden we inzicht in de effectiviteit van de gemeentelijke minima-ondersteuning.
- Inzicht in het effect van lokale minimaregelingen op groepen huishoudens.
- Aanknopingspunten hebben voor de doorontwikkeling naar een effectief samenhangend gemeentelijk armoedebeleid.

3. Argumenten

1. De MER 2022 is opgesteld, conform opdracht.

Op 23 juni 2022 is de opdracht aan het Nibud tot het opstellen van een de MER 2022 verstrekt. Het rapport voldoet aan de verstrekte opdracht.

2. De conclusies en aanbevelingen zijn helder.

De conclusies en aanbevelingen zijn goed onderbouwd. Zij geven duidelijk inzicht in de effectiviteit van de minima-ondersteuning. Daarnaast geeft zij handvatten en adviezen voor de inrichting en communicatie van het bestaande aanbod en de aandachtspunten.

3. De raad wordt op de hoogte gesteld.

Het toezenden aan de raad van de stukken via Rubriek B, is de gebruikelijke werkwijze.

4. Kanttekeningen

1. Het Nibud rekent voor de MER met standaarden en gemiddelden, realistisch voor inkomensgroepen tot 130 procent van het sociaal minimum. Hierdoor geeft de MER een goed beeld van de effecten voor een groep, maar is dit niet één-op-één realistisch op individuele situaties.
2. De opdracht tot het opstellen van de MER is gegeven in het voorjaar van 2022. Gerekend is met de meest recent beschikbare cijfers (januari en juli 2022). Voor een deel is meegenomen wat de verwachte effecten van de huidige maatschappelijke ontwikkelingen (o.a. hoge inflatie en maatregelen Prinsjesdag) zijn. Maar willen we daar een goed beeld van krijgen, is een aanvullende doorrekening begin 2023 nodig.

5. Financiën

De MER 2022 is uitgevoerd binnen de daarvoor beschikbare en afgesproken middelen.

6. Uitvoering

De adviezen en aandachtspunten worden meegenomen in zowel de communicatie als de (door)ontwikkeling van minima-ondersteuning.

7. Bijlagen

1. Minima Effect Rapportage 2022

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Minima-effectrapportage gemeente Barneveld 2022

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

oktober 2022

Minima-effectrapportage gemeente Barneveld 2022

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

Auteurs

Corinne van Gaalen

Sanne Lamers

Nibud, Utrecht, oktober 2022

In opdracht van de gemeente Barneveld

Voorwoord

Het Nibud (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting) is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk. Ons doel is het voorkomen van geldproblemen. Naast het verzamelen, berekenen en bijhouden van basiscijfers, doet of initieert het Nibud ook onderzoek naar andere aspecten over omgaan met geld, zoals gedragsaspecten. Daarmee kunnen we snel inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen.

Het Nibud is gespecialiseerd in het maken van de vertaalslag van de verzamelde data en kennis over de huishoudfinanciën in methodes, materialen en tools. Daarbij wordt voortdurend voeling gehouden met de actualiteit en de praktijk van alledag.

We gaan uit van drie niveaus van voorlichting en financiële educatie: direct voor consumenten (via onze websites, (sociale) media, interactieve tools, voorlichtingsmaterialen, hulpmiddelen en de helpdesk), via onderwijs/educatie door derden en door deskundigheidsbevordering van professionals. Als kenniscentrum vervult het Nibud ook een adviesrol naar derden.

Bij dit alles gaat het Nibud uit van een standaardmethode van begroten. Dit resulteert in een reeks voorbeeldbegrotingen met referentiecijfers die zijn gebaseerd op empirisch wetenschappelijk onderzoek. Het Nibud stelt de keuzevrijheid en de eigen verantwoordelijkheid van de huishoudens voorop.

Het Nibud geeft gemeenten meer inzicht in het effect van hun minimabeleid. Door middel van een minima-effectrapportage (MER) helpt het Nibud gemeenten het geld bestemd voor minimabeleid, optimaal te besteden.

Deze rapportage is uitgevoerd door het Nibud, in opdracht van de gemeente Barneveld. Met dit onderzoek wil de gemeente Barneveld inzicht krijgen in de effecten van haar minimabeleid.

Utrecht, oktober 2022

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
1.1	Centrale vraag	3
1.2	Kern minima-effectrapportage	3
1.2.1	Huishoudtypen	3
1.2.2	Inkomensniveaus	3
1.2.3	Armoedeval	4
1.2.4	Voorbeeld huur	4
1.3	Leeswijzer	4
2	Onderzoeksmethode: begrotingen	5
2.1	Inleiding.....	5
2.2	Inkomsten.....	5
2.3	Uitgaven: Basispakket & Sociale participatie	6
2.4	Uitgavensoorten	7
2.5	Voorwaarden aan de begrotingen	7
2.6	De begrotingen	8
3	Minimabeleid	9
3.1	Landelijk beleid	9
3.2	Lokaal minimabeleid	11
3.2.1	Kwijtscheldingsbeleid	11
3.2.2	Collectieve (aanvullende) zorgverzekering	11
3.2.3	Individuele inkomens toeslag	12
3.2.4	Vergoeding schoolkosten	13
3.2.5	Vergoeding computer en printer	13
3.2.6	Sport- en cultuurregeling	13
3.2.7	Sportkleding- en accessoires.....	14
3.2.8	Vergoeding zwemlessen en zomerzwemabonnement	14
3.2.9	Kinderopvang en peuteropvang	14
3.2.10	Vergoeding kosten woon-werkverkeer.....	15
3.2.11	Energietoeslag	15
3.2.12	Individuele bijzondere bijstand.....	16
3.3	Huishoudens met een zorgvraag	16
3.3.1	Uitgangspunten huishoudens met zorgvraag	16
3.3.2	Collectieve zorgverzekering	17
3.3.3	Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	17
3.3.4	Begroting huishoudens met zorgvraag	18
4	Resultaten.....	20
4.1	Inkomsten min uitgaven	20
4.2	Bestedingsruimte	23
4.2.1	Na invulling van alleen het basispakket	23
4.2.2	Na invulling van het basispakket inclusief sociale participatie	23
4.3	Armoedeval	25
4.4	Huishoudens met langdurig een laag inkomen	26
5	Conclusies en aanbevelingen.....	27
5.1	Conclusies.....	27
5.2	Aanbevelingen	28
5.3	Wijzigingen in 2023	31
5.4	Vergelijking met 2019 op hoofdlijnen	32
5.5	Inkomensgrens naar 130 procent	33

Bijlage 1 Verantwoording uitgaven	34
Bijlage 2 Begrotingen	37
Bijlage 3 Overzicht saldo inkomsten minus uitgaven	48
Bijlage 4 Koopkracht	51

1 Inleiding

1.1 Centrale vraag

Iedere gemeente beschikt over mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens. Dat kan bijvoorbeeld door het kwijschelden van gemeentelijke heffingen en/ of door bijzondere bijstand. Het is echter niet direct zichtbaar wat in de praktijk de effecten van die maatregelen zijn op het budget van verschillende groepen huishoudens.

De centrale vraag van dit onderzoek luidt:

Wat is het effect van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de gemeente Barneveld?

Bekeken wordt welke groepen huishoudens in de gemeente goed profiteren van de verschillende inkomensondersteunende maatregelen en welke groepen minder goed. Ook maakt deze rapportage een eventuele armoedeval inzichtelijk.

1.2 Kern minima-effectrapportage

Om tot een antwoord te komen op de onderzoeksvraag, worden voor een aantal voorbeeldsituaties alle inkomsten geïventariseerd. Hierbij wordt rekening gehouden met alle landelijke en gemeentelijke inkomensondersteunende maatregelen. Dit inkomen zal in een begroting worden afgezet tegen de minimale uitgaven waarmee huishoudens met een laag inkomen worden geconfronteerd. De minimale uitgaven zijn gebaseerd op de Nibud methode van budgetteren, aangevuld met lokale tarieven en tegemoetkomingen.

1.2.1 Huishoudtypen

In deze minima-effectrapportage wordt voor een aantal huishoudtypen de bestedingsruimte inzichtelijk gemaakt. In overleg met de gemeente Barneveld is een keuze gemaakt voor de volgende voorbeeldsituaties:

- a. Alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd
- b. Alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd)
- c. Eenoudergezin met 2 jongere kinderen (1 en 3 jaar)
- d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (12 en 15 jaar)
- e. Paar zonder kinderen
- f. Ouder paar (AOW-gerechtigd)
- g. Paar met 2 jongere kinderen (1 en 3 jaar)
- h. Paar met 2 oudere kinderen (12 en 15 jaar)
- i. Alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd met een zorgvraag
- j. Alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd) met een zorgvraag

1.2.2 Inkomensniveaus

De rapportage laat zien welke effecten de landelijke en gemeentelijke maatregelen hebben op de financiële positie van de huishoudtypen bij verschillende inkomensniveaus.

In overleg met de gemeente Barneveld is in dit rapport gekozen om begrotingen op te stellen met de volgende inkomensniveaus: bijstand of AOW, 110, 120 en 130 procent van de geldende bijstandsnorm.

1.2.3 Armoedeval

Het kan voorkomen dat een huishouden met een hoger inkomen, minder overhoudt dan met een lager inkomen, nadat rekening is gehouden met alle noodzakelijke uitgaven. Bijvoorbeeld doordat er geen recht meer is op inkomensondersteunende regelingen. Als een dergelijke armoedeval zich voordoet binnen de gestelde kaders, dan blijkt dat uit de resultaten van dit onderzoek.

Hierbij onderscheiden we twee soorten armoedevallen, namelijk een armoedeval bij uitstroom uit een bijstandsuitkering naar betaald werk (werkloosheidsval/uitstroomval) en een armoedeval bij het meer gaan verdienen (doorstroomval).

Bij huishoudens boven de AOW-gerechtigde leeftijd wordt officieel niet gesproken van een armoedeval, omdat deze gewoonlijk geen inkomensstijging meemaken. Toch kan er bij hen ook sprake zijn dat ze minder overhouden met een hoger inkomen.

1.2.4 Voorbeeld huur

De huur vormt in de meeste huishoudens de hoogste uitgave op de begroting. De huurprijzen in dit onderzoek zijn vastgesteld in overleg met de gemeente. In de vorige minima-effectrapportage (2019) is gerekend met een huur van 447 euro voor een één- of tweepersoonshuishouden en 530 euro voor huishoudens met drie personen of meer.

Voor deze minima-effectrapportage in 2022 is er, in overleg met de gemeente, voor gekozen om de huurprijzen van 2019 verder te indexeren. Hierbij maken we gebruik van de huurverhoging van 2020, 2021 en 2022 (op 1 juli vindt de huurverhoging bij de woningcorporaties plaats). De gemiddelde huurverhoging in de sociale huursector was in 2020 2,3 procent, in 2021 0 procent en in 2022 2,0 procent.¹ De huurprijzen in dit onderzoek komen hiermee op 466 euro voor een- en tweepersoonshuishoudens en 553 euro voor meerpersoonshuishoudens.

1.3 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd: In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de onderzoeksmethode. Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de lokale inkomensondersteunende regelingen. In hoofdstuk 4 worden kort de resultaten weergegeven: Wat houdt een huishouden met een laag inkomen over of heeft het te maken met een tekort? En wat zijn de effecten van het minimabeleid op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen?

Ten slotte staan in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen.

In de bijlagen wordt meer informatie gegeven over bronnen van de referentiecijfers en de inkomensopbouw.

¹ Bron: <https://aedes.nl/media/document/corporatiemonitor-huurbeleid-2022>

2 Onderzoeksmethode: begrotingen

2.1 Inleiding

Om het effect van inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens te berekenen, maakt het Nibud gebruik van begrotingen. Uit deze begrotingen zijn de inkomsten en uitgaven van de huishoudens af te lezen.

Uit het WoonOnderzoek van het CBS komt naar voren dat 96 procent van de huishoudens die de bijstandsuitkering als belangrijkste inkomstenbron hebben, in een huurwoning woont. Op basis hiervan gaan we er in deze rapportage vanuit dat huishoudens in een huurwoning wonen.

De begrotingen zijn voor groepen van huishoudens. De bedragen in de begrotingen zijn gemiddelden; in werkelijkheid zal de financiële situatie van de individuele huishoudens er anders uitzien. De begroting laat dus niet zien in hoeverre een individueel huishouden een sluitende begroting heeft. Wel wordt duidelijk in hoeverre een groep huishoudens een sluitende begroting heeft. Bij het opstellen van de begrotingen wordt geen rekening gehouden met schulden, omdat daarover niets algemeen te zeggen valt. Schulden komen echter wel vaker voor onder huishoudens met lage inkomens. Zo heeft bijna 40 procent van de huishoudens met een problematische schuld een besteedbaar jaarinkomen tot 20.000 euro.²

Maandbegrotingen

Alle begrotingen zijn maandbegrotingen, waarbij de inkomsten en uitgaven zijn omgerekend naar gemiddelde maandbedragen. In de praktijk kunnen er flinke verschillen zijn tussen de maanden van het jaar. Vakantiegeld wordt bijvoorbeeld vaak jaarlijks uitgekeerd, maar wordt in deze rapportage uitgedrukt in een maandelijks bedrag. Het inkomen is in iedere begroting een vast gegeven.

2.2 Inkomsten

In deze rapportage worden op vier inkomensniveaus begrotingen opgesteld voor de betreffende voorbeeldhuishoudens: het minimuminkomen (bijstand/AOW-uitkering), 110 procent, 120 procent en 130 procent van de geldende bijstandsnorm. Met bijstandsniveau wordt in deze rapportage bedoeld de norm op grond van de Participatiewet, artikel 5 lid 1 sub c.

Uitgangspunt in deze rapportage is het totaal besteedbaar maandinkomen. Dat inkomen bestaat uit alle inkomsten van het huishouden, zoals netto salarissen, uitkeringen, kortingen op de belasting, zorgtoeslag, huurtoeslag, vakantiegeld, kinderbijslag en kindgebonden budget. In de begrotingen is geen rekening gehouden met eigen vermogen of eventuele inkomsten daaruit. Hoe de regelingen doorwerken in de begrotingen en wat de invloed is op het inkomen van de verschillende huishoudens is te zien in bijlage 2.

² <https://dashboards.cbs.nl/v3/SchuldenproblematiekInBeeld/>

In de rapportage wordt verondersteld dat de huishoudens maximaal gebruik maken van alle inkomensondersteunende regelingen die op hen van toepassing zijn.

2.3 Uitgaven: Basispakket & Sociale participatie

De uitgavenkant vullen we in volgens de methode van het basispakket en apart de sociale participatie. Het basispakket bevat uitgaven die voor elk huishouden niet of moeilijk vermijdbaar zijn. De begroting bestaat uit een pakket aan vrij goedkope artikelen (niet de allergeodkoopste) die algemeen verkrijgbaar zijn. We rekenen niet met tweedehands artikelen.

In bijlage 1 staan de uitgangspunten en de samenstelling van de pakketten beschreven. Deze pakketten zijn op bepaalde punten verschillend voor de diverse huishoudtypen. Een alleenstaande staat immers voor andere kosten dan bijvoorbeeld een gezin met kinderen.

Sociale participatie

Als voorbeeld heeft het Nibud een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. Dit pakket is opgesteld in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau. Het gaat bijvoorbeeld om uitgaven aan contributies en abonnementen, bezoek ontvangen en op bezoek gaan, vakantie/uitgaan en recreatief vervoer.

Sociale participatie wordt door velen als noodzakelijk beschouwd en is in veel gemeenten onderdeel van het minimabeleid.

Persoonlijk onvermijdbare uitgaven

Naast de noodzakelijke uitgaven van de pakketten zijn er in individuele gevallen persoonlijk moeilijk of niet-vermijdbare uitgaven. Dit zijn uitgaven die voor een bepaald persoon onontkoombaar zijn. Bijvoorbeeld wanneer iemand een speciaal dieet moet volgen. Voor dit soort uitgaven is vaak een tegemoetkoming mogelijk via gemeentelijk beleid.

In de begrotingen is geen rekening gehouden met kosten voor een huisdier of voor roken. Deze uitgaven worden niet gezien als noodzakelijk. Indien een huishouden hiervoor toch kosten heeft, wordt het saldo op de begroting lager dan in deze rapportage is weergegeven.

Inflatie en bestedingsruimte

Op het moment van het opstellen van deze MER is er sprake van flinke prijsstijgingen, vooral voor energie. Dit heeft gevolgen voor de Nibud-uitgavencijfers en daarmee voor de bestedingsruimte van huishoudens. De uitgavencijfers die het Nibud gebruikt zijn die beschikbaar zijn per januari per juli. In dit onderzoek zijn dat de cijfers die beschikbaar waren op juli 2022³. Het is vanwege deze hoge inflatie mogelijk dat de bestedingsruimte gepresenteerd in deze MER daarom te positief wordt ingeschat. Zeker bij beperkte positieve bestedingsruimte is het goed om te realiseren dat dit op korte termijn wellicht kan omslaan in een tekort. Het Nibud adviseert hier rekening mee te houden bij de interpretatie van de resultaten.

³ De energietarieven CBS in juli 2022 zijn van mei 2022.

2.4 Uitgavensoorten

In alle begrotingen onderscheidt het Nibud drie soorten uitgaven:

- Vaste lasten: Komen regelmatig terug. Meestal vaste bedragen waar een contract aan ten grondslag ligt. Voorbeelden zijn de huur, energiekosten en verzekeringen.
- Reserveringsuitgaven: Komen niet regelmatig voor. De hoogte is niet precies bekend. Voorbeelden hiervan zijn de kosten voor inventaris (meubels, apparatuur/witgoed) en kleding.
- Huishoudelijke uitgaven: Steeds terugkerende uitgaven die maandelijks kunnen variëren. Voorbeelden zijn voeding, was- en schoonmaakartikelen, persoonlijke verzorging.

Lokale tarieven

In deze rapportage wordt gerekend met minimale bedragen die huishoudens nodig hebben om deze uitgaven te kunnen betalen. Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de tarieven voor heffingen, de premie van de collectieve zorgverzekering en de kosten van de peuterspeelzaal.

Minimabeleid

Als er inkomensondersteunende maatregelen zijn die een vergoeding vormen voor bepaalde uitgavenposten, dan is hier rekening mee gehouden in de begrotingen. De regelingen staan beschreven in het volgende hoofdstuk.

2.5 Voorwaarden aan de begrotingen

Aan de begrotingen worden drie belangrijke voorwaarden opgelegd.

1. Zeer goed met geld kunnen omgaan

Een goed overzicht van alle inkomsten en uitgaven is noodzakelijk. Alleen dan kan er voldoende geld opzij worden gezet om onregelmatige uitgaven te kunnen doen. Een gebrek aan goed overzicht kan vaak confronterend zijn en moeilijk te doorbreken.

2. Alle inkomensondersteuning aanvragen

Toeslagen en tegemoetkomingen beslaan vaak een groot deel van het totale inkomstenplaatje. Het is daarom voor huishoudens belangrijk om te weten op welke inkomensondersteuning men recht heeft en hoe en waar deze moet worden aangevraagd. Het tijdig doorgeven van gegevens is hierbij noodzakelijk. En daarmee dus ook een vrij actieve houding.

3. Geen grote persoonlijk onvermijdbare uitgaven hebben

Hoge uitgaven zoals afbetalingen, zorgkosten of een hoge huur, kunnen het moeilijk of onmogelijk maken om een sluitende begroting op te stellen. Als de uitgaven niet omlaag gebracht kunnen worden, dan resteert er niks anders dan om te bezuinigen op de noodzakelijke uitgaven. In het geval van de begrotingen met minimale uitgaven, zoals ze in dit rapport zijn opgesteld, ontstaat het gevaar dat er teveel bezuinigd wordt en er totaal geen reserves meer zijn om tegenslagen op te kunnen vangen.

2.6 De begrotingen

Volgens de methodiek die hierboven staat beschreven, worden de begrotingen opgesteld. Deze begrotingen staan in bijlage 2.

3 Minimabeleid

In dit hoofdstuk worden diverse landelijke en gemeentelijke regelingen voor inkomensondersteuning van minima beschreven. Alleen de regelingen die in de berekeningen zijn meegenomen komen in dit hoofdstuk aan bod. Paragraaf 3.1 beschrijft de landelijke regelingen; in paragraaf 3.2 komen de lokale inkomensondersteunende regelingen aan bod.

3.1 Landelijk beleid

Bij het opstellen van de begrotingen worden de landelijke heffingskortingen (algemene heffingskorting, arbeidskorting, inkomensafhankelijke combinatiekorting en de [alleenstaande] ouderenkorting), landelijke toeslagen (zorgtoeslag, huurtoeslag, kinderopvangtoeslag, kindgebonden budget) en de kinderbijslag in de berekeningen opgenomen.

Landelijke heffingskortingen

Heffingskortingen zijn kortingen op de belasting. Hiermee wil de overheid bepaalde groepen ondersteunen. Denk aan ouders, ouderen en gehandicapten. Door de heffingskorting betalen zij minder belasting.

De volgende heffingskortingen (2022) zijn voor de voorbeeldhuishoudens van belang:

- *Algemene heffingskorting*
Voor iedereen boven de 18 die inkomstenbelasting betaalt, ook als men niet werkt. De algemene heffingskorting bedraagt maximaal 2.888 euro per jaar voor mensen onder de AOW-gerechtigde leeftijd en 1.494 euro vanaf de AOW gerechtigde leeftijd.
- *Arbeidskorting*
Voor iedereen die betaald werk heeft, ook als men daarnaast nog gedeeltelijk een uitkering ontvangt. De arbeidskorting bedraagt maximaal 4.260 euro per jaar.
- *Inkomensafhankelijke combinatiekorting*
Voor werkende ouders met kinderen jonger dan 12 jaar. Deze wordt toegekend aan de alleenstaande ouder of aan de minst verdienende fiscale partner. Deze heffingskorting bedraagt maximaal 2.534 euro per jaar.
- *Ouderenkorting en alleenstaande ouderenkorting*
Heffingskortingen voor AOW-gerechtigden. De ouderenkorting bedraagt maximaal 1.726 euro per jaar; de alleenstaande-ouderenkorting is 449 euro per jaar.

Landelijke toeslagen

Toeslagen zijn bijdragen van de overheid om tegemoet te komen in de kosten voor de zorgverzekering, huur of kind(eren). Of een huishouden recht heeft op bepaalde toeslagen, is afhankelijk van een aantal factoren (bijvoorbeeld inkomen).

De volgende toeslagen zijn van belang voor de voorbeeldhuishoudens:

- *Zorgtoeslag*
Zorgtoeslag is een bijdrage van de overheid voor de kosten van de zorgverzekering. Iemand kan aanspraak maken op zorgtoeslag vanaf 18 jaar. Dit geldt voor zowel alleenstaanden als stellen. Het inkomen moet wel onder de inkomensgrens vallen. Een alleenstaande heeft recht op zorgtoeslag bij een toetsinkomen van 31.998 euro of minder. Voor samenwonenden is deze grens 40.944 euro. Naast de inkomensgrens is

er ook een vermogensgrens voor de zorgtoeslag. In 2022 bedraagt deze voor alleenstaanden 120.020 euro en voor paren 151.767 euro.

De zorgtoeslag voor een alleenstaande is maximaal 111 euro per maand. Voor een stel is de zorgtoeslag maximaal 212 euro. Hoe lager het inkomen, hoe meer toeslag iemand ontvangt.

- *Huurtoeslag*

Huurtoeslag is een bijdrage van de overheid in de huurkosten. Huurders van een zelfstandige huurwoning kunnen in aanmerking komen voor huurtoeslag. De hoogte van de huurtoeslag is afhankelijk van het inkomen, het vermogen, de huishoudsamenstelling en de huur. Vanaf 1 januari 2020 kent de huurtoeslag geen inkomensgrenzen meer, maar wordt de huurtoeslag inkomensafhankelijk afgebouwd. Een- en tweepersoonshuishoudens krijgen boven de minimale basishuur⁴ huurtoeslag tot een huur van 442,46 euro. Voor een huur boven dit bedrag wordt 65 procent van de huur tot 633,25 euro vergoed (678,66 euro voor driepersoonshuishoudens of meer). Alleenstaanden of ouderen/hulpbehoevenden krijgen boven deze huur tot een huur van maximaal 763,47 euro vervolgens nog 40 procent vergoed. Voor ouderen is de minimale basishuur enkele euro's lager. De basishuur is inkomensafhankelijk waardoor de huurtoeslag daalt bij een hoger inkomen.

- *Kinderopvangtoeslag*

Kinderopvangtoeslag is een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang. De kinderopvangtoeslag is geregeld in de Wet Kinderopvang. De wet geldt voor dagopvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar en buitenschoolse opvang voor basisschoolkinderen. Maar ook voor opvang door ouderparticipatiecrèches of gastouders via een gastouderbureau en voor de peuterspeelzaal. Informele opvang door familie of kennissen valt hier dus niet onder.

Om voor kinderopvangtoeslag in aanmerking te komen moet de instelling zijn aangemeld bij het Landelijk Register Kinderopvang. Ook moeten, in het geval van paren, beide ouders werken, tenzij er een re-integratietraject wordt gevolgd.

De vergoeding wordt berekend over een maximaal uurtarief van 8,50 euro voor kinderen tot vier jaar (dagopvang) en van 7,31 euro voor kinderen in de basisschoolleeftijd (buitenschoolse opvang). Wanneer iemand per uur meer dan dit bedrag betaalt, ontvangt hij of zij over dit extra deel geen toeslag.

Er gelden grenzen voor het totaal aantal uren waarvoor kinderopvangtoeslag aangevraagd kan worden.

- *Kindgebonden budget*

Iedereen met kinderen jonger dan 18 jaar kan in aanmerking komen voor het kindgebonden budget. Dit is een maandelijks, inkomensafhankelijke bijdrage in de kosten van kinderen. Voorwaarde is dat iemand zijn of haar kind 'in belangrijke mate onderhoudt'. In 2022 ontvangt iemand met een bepaald verzamelinkomen (alleenstaande ouders tot 22.356 euro en paren tot 39.596 euro) het maximale bedrag aan kindgebonden budget. Na dit inkomen wordt de hoogte van het bedrag geleidelijk afgebouwd. Het bedrag aan kindgebonden budget is afhankelijk van het aantal

⁴ De minimale basishuur is inkomensafhankelijk en bedraagt voor huishoudens op minimumniveau 237,62 euro. (Voor AOW-gerechtigden is dit voor eenpersoonshuishoudens 235,80 euro en voor meerpersoonshuishoudens 233,99 euro). Bij een hoger inkomen wordt de basishuur hoger.

kinderen en de leeftijd van de kinderen. Het kindgebonden budget voor het tweede kind is lager dan voor het eerste kind en vanaf het derde kind eveneens lager dan voor het tweede kind. Vanaf 12 jaar is het kindgebonden budget hoger.

Voor alleenstaande ouders is het kindgebondenbudget hoger dan voor paren, omdat zij recht hebben op een extra vast bedrag van 273,75 euro per maand.

Kinderbijslag

Een ouder heeft recht op kinderbijslag voor thuiswonende eigen kinderen, stiefkinderen tot 18 jaar en soms voor pleegkinderen tot 16 jaar. Kinderbijslag wordt eenmaal per kwartaal uitgekeerd. De bedragen worden in het geval van meerdere kinderen bij elkaar opgeteld. De bedragen voor kinderbijslag zijn afhankelijk van de leeftijd van het kind. De kinderbijslag voor een kind van 12 tot 18 jaar bedraagt 356,16 euro. Voor 6 tot 12 jaar en voor 0 tot 6 jaar is het respectievelijk 302,74 euro en 249,31 euro.

3.2 Lokaal minimabeleid

Naast de landelijke inkomensondersteunende maatregelen heeft de gemeente Barneveld voor huishoudens met een laag inkomen ook een lokaal minimabeleid. De regelingen die worden opgenomen in de berekeningen komen in de volgende paragrafen aan bod.

3.2.1 Kwijtscheldingsbeleid

In de gemeente Barneveld kan kwijtschelding worden aangevraagd voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Bij het vaststellen van de kwijtschelding wordt getoetst aan 100 procent van de norm op grond van de Participatiewet. Bij een inkomen boven bijstandsniveau wordt de betalingscapaciteit berekend door het inkomen te verminderen met het norminkomen.

Er vindt een correctie plaats voor eigen uitgaven aan huur en voor nominale ziektekostenpremies exclusief eigen risico.

De beleidsvrijheid ten aanzien van het kwijtscheldingsbeleid wordt bepaald door landelijke regelgeving. Hierbij wordt aan gemeenten de mogelijkheid geboden om rekening te houden met de kosten voor kinderopvang en om voor AOW'ers uit te gaan van het netto AOW in plaats van de bijstandsbedragen. De gemeente Barneveld maakt geen gebruik van de mogelijkheid om uit te gaan van een verhoogde norm voor AOW-gerechtigden bij de berekening van de kwijtschelding. Wel houdt de gemeente rekening met de kosten van kinderopvang, mits de opvang is opgenomen in het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen (LKR) en er ook kinderopvangtoeslag over wordt verleend vanuit de Belastingdienst.

Bij het waterschap is kwijtschelding mogelijk voor de waterzuiveringsheffing en de ingezetenenheffing. Bij de berekening van de kwijtschelding hanteert het waterschap, net zoals de gemeente, de norm van 100 procent van de toepasselijke norm.

De kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen en het waterschap wordt apart berekend.

3.2.2 Collectieve (aanvullende) zorgverzekering

Het verzekeren tegen ziektekosten is voor iedereen wettelijk verplicht. Daarom biedt de gemeente Barneveld inwoners met een laag inkomen een collectieve zorgverzekering aan.

Het gaat om de basisverzekering plus een aanvullende verzekering. Tandverzorging is ook in het pakket inbegrepen.

Deelnemers kunnen kiezen uit verschillende pakketten bij zorgverzekeraar Menzis: GarantVerzorgd 1, GarantVerzorgd 2 en GarantVerzorgd 3. In de meest uitgebreide variant (GarantVerzorgd 3) is tevens het verplichte eigen risico meeverzekerd.

In de begrotingen rekenen we met de premie van GarantVerzorgd 2. Alleen bij de huishoudens met een zorgvraag wordt gerekend met GarantVerzorgd 3. Omdat bij dit pakket het eigen risico is meeverzekerd, wordt voor het huishouden met een zorgvraag de post "eigen risico" op nul gezet. Voor de huishoudens met GarantVerzorgd 2 rekenen we wel met een bedrag voor de reservering van het eigen risico.

In 2022⁵ bedraagt de premie van GarantVerzorgd 2 150,45 euro per maand. In dit bedrag zijn de korting en de gemeentelijke bijdragen al verrekend. Voor GarantVerzorgd 3 komt de premie in 2022 uit op 172,45 euro.

Om voor deelname aan de collectieve zorgverzekering in aanmerking te komen, hanteert de gemeente Barneveld een inkomensgrens van 130 procent van de toepasselijke bijstandsnorm. Er geldt geen vermogensgrens.

De kosten van de premie zijn in de begrotingen opgenomen onder de uitgavepost "zorgverzekering". De zorgtoeslag die huishoudens ontvangen is in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

3.2.3 Individuele inkomensvoet

De individuele inkomensvoet in de gemeente Barneveld is bedoeld voor inwoners:

- tussen de 21 jaar en de AOW-gerechtigde leeftijd;
- die geen scholier of student zijn;
- die gedurende een periode van minimaal drie jaar over een inkomen beschikken dat gemiddeld niet hoger is dan 110 procent van de geldende bijstandsnorm;
- die zich voldoende hebben ingespannen om aan het werk te komen;
- die een vermogen hebben dat niet hoger is dan de voor hen van toepassing zijnde vermogensvrijlating.

De hoogte van de individuele inkomensvoet is afhankelijk van het type huishouden en de hoogte van het inkomen. In onderstaande tabel staat een overzicht.

	Inkomen tot 100%	Inkomen tussen 100 – 110%
Alleenstaande zonder kinderen	€ 350	€ 175
Alleenstaande ouder met kind(eren) jonger dan 12 jaar	€ 450	€ 225
Alleenstaande ouder met kind(eren) ouder dan 12 jaar	€ 500	€ 250
Paar zonder kinderen	€ 500	€ 250
Paar met kind(eren) jonger dan 12 jaar	€ 600	€ 300
Paar met kind(eren) ouder dan 12 jaar	€ 650	€ 325

⁵ In november 2022 zijn de bedragen voor 2022 bekend.

Bij de resultaten van deze rapportage worden de saldi van huishoudens die in aanmerking komen voor de individuele inkomenstoelage apart gepresenteerd.

3.2.4 Vergoeding schoolkosten

Voor huishoudens met schoolgaande kinderen tot en met 17 jaar en een inkomen niet hoger dan 120 procent van de geldende bijstandsnorm stelt de gemeente vergoedingen beschikbaar voor de schoolkosten. De gemeente stelt vergoedingen beschikbaar voor kinderen in het primair onderwijs (50 euro per schooljaar), kinderen die de overstap maken van primair naar voortgezet onderwijs (eenmalig 200 euro per schooljaar) en kinderen in het voortgezet onderwijs (125 euro per schooljaar).

Voor de huishoudens met kinderen van 12 en 15 jaar gaan we ervan uit dat de 12-jarige een overstap maakt naar het voortgezet onderwijs. Deze huishoudens ontvangen hiervoor de eenmalige jaarlijkse vergoeding van 200 euro. Daarnaast ontvangen deze huishoudens voor de 15-jarige de jaarlijkse vergoeding van 125 euro. Deze vergoedingen worden verrekend met de post "Onderwijs".

3.2.5 Vergoeding computer en printer

Huishoudens met kinderen in leeftijd van 8 tot en met 17 jaar kunnen eenmaal in de 5 jaar in aanmerking komen voor een vergoeding voor een computer en printer. Om voor deze regeling in aanmerking te komen mag het inkomen niet hoger zijn dan 110 procent van de toepasselijke bijstandsnorm.

In de begrotingen van de huishoudens met oudere kinderen is dit verrekend in de post "onderwijs". In deze post is een bedrag opgenomen voor ICT. Voor een computer en printer zijn de kosten 553,50 euro (449 euro en 104,50 euro). We gaan uit van een afschrijving van 5 jaar. Per maand gaat het om een bedrag 9,23 euro.

3.2.6 Sport- en cultuurregeling

De gemeente Barneveld komt huishoudens met een laag inkomen financieel tegemoet in de kosten voor sport en cultuur. De regeling is bedoeld voor kinderen tussen de 5 en 18 jaar en volwassenen. Het inkomen van het huishouden mag niet hoger zijn dan 110 procent van de bijstandsnorm en het vermogen mag niet hoger zijn dan het wettelijk vrij te laten vermogen. Ook gezinnen waarvan de ouders in een minnelijk of wettelijk schuldentractaat zitten komen hiervoor in aanmerking.

Het betreft een in natura regeling. Er moet worden gekozen uit een sportactiviteit of een culturele activiteit. Met betrekking tot sport vergoedt de gemeente de basiscontributie bij veel voorkomende sportactiviteiten. Voorwaarde is dat deze activiteiten bij een vereniging of instelling in de gemeente Barneveld plaatsvinden. Wanneer wordt gekozen voor fitness vergoedt de gemeente maximaal 215 euro per jaar.

De contributie voor activiteiten op het gebied van muziek, zang, dans en theater wordt vergoed tot een maximum van 215 per jaar. Daarnaast kan voor kinderen (5 tot 18 jaar) het gehele lesgeld van de muziekschool Barneveld vergoed worden. Voor volwassenen wordt dit lesgeld vergoed tot een maximum van 350 euro per jaar.

De vergoedingen voor sport en cultuur worden in onze begrotingen verrekend met de post "sociale participatie". Als voorbeeld heeft het Nibud in samenwerking met het Sociaal

Cultureel Planbureau (SCP) een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. Hierin staan ook bedragen voor uitgaven aan contributies en abonnementen. Deze uitgaven zijn verrekend met de sport- en cultuurregeling voor huishoudens die rechthebbend zijn.

3.2.7 Sportkleding- en accessoires

Voor noodzakelijke sportkleding en/of sportaccessoires stelt de gemeente Barneveld voor volwassenen en voor kinderen van 5 tot en met 17 jaar een vergoeding beschikbaar. De hoogte van de vergoeding is maximaal 50 euro per jaar of maximaal 150 euro ineens voor drie jaar vooruit. Hierbij geldt dat het inkomen van het huishouden niet hoger mag zijn dan 110 procent van de bijstandsnorm. In de begrotingen is deze vergoeding verrekend met de post "kleding en schoenen".

3.2.8 Vergoeding zwemlessen en zomerzwemabonnement

De kosten voor zwemlessen voor het behalen van diploma A worden voor inwoners met een laag inkomen (niet hoger dan 110 procent van de bijstandsnorm) volledig door de gemeente vergoed. De kosten worden rechtstreeks aan het zwembad verstrekt.

Ook de kosten voor het zomerzwemabonnement voor één van de zwembaden in de gemeente Barneveld kunnen vergoed worden.

Omdat in de begrotingen wordt uitgegaan van het lidmaatschap van één (sport)vereniging per persoon, wordt ook de contributie van slechts één sport of activiteit in mindering gebracht. Hiervoor rekenen we in dit onderzoek met de vergoedingen vanuit de sport- en cultuurregeling.

Echter, in de praktijk is het mogelijk om met de gemeentelijke vergoedingen aan meerdere activiteiten deel te nemen. Een kind kan bijvoorbeeld lid zijn van een voetbalvereniging én zwemlessen volgen. Dit stapelingseffect is niet direct uit de begrotingen af te lezen, maar is dus wel mogelijk.

3.2.9 Kinderopvang en peuteropvang

Een alleenstaande ouder met een inkomen boven bijstandsniveau zal enkele dagen per week werken en daarbij gebruik maken van de kinderopvang. In deze rapportage wordt bij een inkomen op 110 procent van de bijstandsnorm gerekend met 20 uur kinderopvang per week, bij een inkomen op 120 en 130 procent van de norm wordt uitgegaan van 30 uur kinderopvang per week.

Op grond van de Wet kinderopvang kunnen huishoudens met kinderen tot twaalf jaar een tegemoetkoming toegekend krijgen voor de kosten van kinderopvang. Voorwaarde is dat een alleenstaande ouder werkt of in geval van een paar, beide ouders werken. Vervolgens resteert een eigen bijdrage voor deze kosten. Voor deze eigen bijdrage is in de gemeente Barneveld alleen een tegemoetkoming mogelijk bij een sociaal medische indicatie. Hiervan gaan we niet uit in dit onderzoek.

Een alleenstaande ouder met een bijstandsuitkering (en niet werkt) hoeft geen gebruik te maken van de kinderopvang; daarom zijn in de begrotingen op 100 procent geen kosten voor kinderopvang opgenomen. Dit geldt ook voor het paar waarbij we in dit onderzoek uitgaan van één werkende.

Voor de contacten en ontwikkeling van de kinderen gaan we in dit onderzoek er wel uit van een dat de jonge kinderen naar peuteropvang gaan. We rekenen met twee dagdelen

per week. Per 1 januari 2018 zijn peuterspeelzalen omgevormd tot kinderdagverblijven. Dit is geregeld in de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. Hierdoor krijgen sommige ouders die gebruik maken van de peuteropvang recht op kinderopvangtoeslag. Eenverdieners (kostwinnergezin) of werkloze alleenstaande ouders komen niet in aanmerking voor kinderopvangtoeslag. Voor hen gaan we uit van tarieven voor huishoudens met een laag inkomen. In de gemeente Barneveld zijn de maandtarieven voor de peuteropvang identiek aan de hoogte van de eigen bijdrage die gelden voor de kinderopvangtoeslag. Dit geldt voor maximaal twee dagdelen per week.

De kosten voor kinderopvang en de peuterspeelzaal zijn in de begrotingen opgenomen onder de post "kinderopvang". De kinderopvangtoeslag (of de vergoeding die door de gemeente wordt verstrekt) is in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

3.2.10 Vergoeding kosten woon-werkverkeer

In de begrotingen wordt ervan uitgegaan dat bij een inkomensniveau van 100 procent het betreffende huishouden een bijstandsuitkering ontvangt. Uiteraard kan er ook bij een inkomen van 100 procent van de bijstandsnorm sprake zijn van werk, maar we willen in deze rapportage juist de positie van huishoudens met een bijstandsuitkering inzichtelijk maken en wat er met het inkomen gebeurt bij werkaanvaarding. Bij de hogere inkomensniveaus gaan we daarom uit van inkomen uit werk. In dat laatste geval worden ook kosten voor woon-werkverkeer in de begroting opgenomen.

In de gemeente Barneveld bestaan mogelijkheden om deze reiskosten vergoed te krijgen. Men kan een beroep doen op de algemene bepaling voor reiskosten (artikel 28). Dit artikel bepaalt dat individuele bijzondere bijstand kan worden verstrekt als de bestemming is gelegen buiten de gemeente Barneveld (maar binnen Nederland) en de reisafstand enkele reis tussen het hoofdverblijf en de bestemming 7 kilometer of meer bedraagt. De hoogte van de bijzondere bijstand wordt vastgesteld op basis van het OV-tarief voor de kortste route of een vergoeding van 19 cent per kilometer voor de kortste route als geen gebruik wordt gemaakt van het openbaar vervoer.

Er wordt in de praktijk weinig gebruik gemaakt van deze mogelijkheid, waarschijnlijk omdat inwoners of te dicht bij hun werk wonen, of omdat de werkgever deze reiskosten vergoedt. Mocht dit niet het geval zijn, dan is een beroep op artikel 28 mogelijk. Om die reden zijn in de begrotingen van de gemeente Barneveld geen kosten voor woon-werkverkeer opgenomen.

3.2.11 Energietoeslag

De afgelopen maanden zijn de gemiddelde huishoudelijke kosten van energie sterk gestegen. De verwachting is dat de energieprijzen voorlopig hoog zullen blijven. Het kabinet heeft aangegeven dat de gevolgen voor huishoudens gedempt zullen gaan worden. Zo is vanaf 1 juli dit jaar de btw op energie voor een half jaar verlaagd van 21 procent naar 9 procent.

Voor huishoudens met een laag inkomen kunnen gemeenten een (eenmalige) energietoeslag uitkeren. Het Rijk heeft aan gemeenten geld ter beschikking gesteld om huishoudens met een laag inkomen een eenmalige tegemoetkoming te geven vanwege de gestegen energiekosten. Gemeenten kunnen zelf invulling geven aan welke groepen ze welk bedrag geven.

Voor het verstrekken van deze energietoeslag wordt van de categoriale bijzondere bijstand gebruik gemaakt. Zo kan de gemeente huishoudens de toeslag uitkeren aan inwoners die aan de voorwaarde voldoen, zonder te controleren of de energiekosten daadwerkelijk gestegen zijn of voldoende middelen (vermogen) beschikken de energierekening te betalen.

De gemeente Barneveld volgt de richtlijn van het Rijk en keert 1.300 euro uit aan huishoudens met een inkomen niet hoger dan 120 procent van de bijstandsnorm. In de berekeningen is de energietoeslag eenmalig verrekend met de post "gas".

3.2.12 Individuele bijzondere bijstand

De gemeente Barneveld verstrekt voor bijzondere en noodzakelijke kosten individuele bijzondere bijstand. De grens voor de bijzondere bijstand is gesteld op 100 procent van de toepasselijke bijstandsnorm. Voor het inkomen dat boven dit percentage komt, hanteert de gemeente Barneveld de volgende draagkrachtsystematiek:

- bij inkomsten tussen de 100 procent en 110 procent van de toepasselijke bijstandsnorm bedraagt de draagkracht 50 procent van het meerinkomen boven de toepasselijke bijstandsnorm;
- bij inkomsten die meer bedragen dan 110 procent van de toepasselijke bijstandsnorm bedraagt de draagkracht daarnaast 100 procent van het meerinkomen boven de 110 procent van de toepasselijke bijstandsnorm.

De individuele bijzondere bijstand wordt in dit onderzoek niet meegenomen bij de huishoudens zonder zorgprofiel, omdat deze sterk afhankelijk is van de persoonlijke situatie. Bij de huishoudtypen met een zorgvraag gaan we uit van een aantal veronderstellingen (zie ook paragraaf 3.3.1). Indien voor een of meer van deze voorzieningen individuele bijzondere bijstand kan worden aangevraagd, wordt dit meegenomen in de begroting. Overige verstrekkingen vanuit de individuele bijzondere bijstand worden, net als bij de andere huishoudtypen, niet meegenomen.

3.3 Huishoudens met een zorgvraag

In dit onderzoek worden twee huishoudens met extra zorgkosten onderzocht, namelijk een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd en een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd).

Het zorgprofiel volgt hieronder. Vervolgens worden de landelijke en lokale regelingen genoemd die voor een huishouden met een zorgvraag gelden. En tenslotte op welke manier de regelingen doorwerken op de maandbegroting van de huishoudens met een zorgvraag.

3.3.1 Uitgangspunten huishoudens met zorgvraag

Om de begrotingen voor huishoudens met een zorgvraag op te maken, zijn de zogenoemde zorgprofielen opgesteld. Hiermee bepalen we welke extra kosten dit huishouden heeft, en welke vergoedingen daar tegenover staan.

De profielen zijn opgesteld door het Nibud, in samenspraak met Ieder(In)⁶.

Voor de alleenstaande vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd geldt het zorgprofiel waarbij voor het betreffende huishouden alle volgende uitgangspunten gelden:

- Hartklachten
- Bril
- Gehoorapparaat
- Rollator
- Een medicijn dat door (aanvullende) zorgverzekering vergoed wordt
- Lichte vorm van incontinentie
- Maakt gebruik van de maaltijdvoorziening
- 3 uur huishoudelijke verzorging per week
- 14 uur persoonlijke verzorging per week
- 4 uur verpleging per week
- Personenalarmering
- Gebruik belbus/collectief vervoer
- Woningaanpassing (drempels weg, verhoogde wc)

Voor de alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd gelden alle volgende uitgangspunten:

- Stofwisselingsziekte
- Longproblemen
- Hoog medicijngebruik (deels eigen bijdrage voor betalen)
- Rolstoelgebonden
- 2 uur huishoudelijke verzorging per week
- 12 uur persoonlijke verzorging per week
- 4 uur verpleging per week
- Woningaanpassing (drempels weg, verhoogde WC)
- Personenalarmering
- Gebruik belbus / collectief vervoer

3.3.2 Collectieve zorgverzekering

Zoals in paragraaf 3.2.2 staat beschreven, kent de gemeente Barneveld een uitgebreide collectieve zorgverzekering waar huishoudens met extra zorgkosten veel profijt van kunnen hebben: GarantVerzorgd 3. Via dit pakket is onder meer het verplicht eigen risico van 385 euro per jaar meeverzekerd, evenals de eigen bijdrage voor Wmo.

3.3.3 Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) zorgt ervoor dat mensen met een handicap, chronisch zieken en ouderen een zo normaal mogelijk dagelijks leven kunnen leiden. De gemeente bekijkt of hulp nodig is en waarmee iemand het beste is geholpen. Iedere gemeente regelt dit op zijn eigen manier.

Naast algemene taken, zoals het vergroten van de leefbaarheid in de gemeente, heeft de gemeente op basis van de Wmo de volgende taken:

- ondersteuning van mensen met een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking zodat zij mee kunnen doen aan de samenleving, bijvoorbeeld door

⁶ Ieder(In) is een belangenorganisatie voor mensen met een beperking of een chronische ziekte

begeleiding, zinvolle daginvulling, huishoudelijke verzorging, woningaanpassing, vervoer of een rolstoel;

- ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers, bijvoorbeeld door trainingen, of ondersteuning in het geval dat de mantelzorger ziek is.

3.3.4 Begroting huishoudens met zorgvraag

Gezien de zorgprofielen volgens paragraaf 3.3.1, zullen de beide begroting van de huishoudens met een zorgvraag op diverse punten afwijken van de standaardbegrotingen.

- De **huishoudelijke verzorging** heet in de gemeente Barneveld huishoudelijke ondersteuning en is een maatwerkvoorziening. Hiervoor betaalt de inwoner een eigen bijdrage. Deze huishoudelijke ondersteuning valt onder de eigen bijdragesystematiek van 19 euro per maand. Deze is inkomensonafhankelijk. De eigen bijdrage wordt volledig vergoed bij GarantVerzorgd 3. De verrekening van de huishoudelijke verzorging valt onder de post "eigen bijdragen/betalingen zorg".
- De **persoonlijke verzorging en verpleging** vallen in het basispakket van de zorgverzekering. Hiervoor komen er dus geen extra kosten bij.
- De **maaltijdvoorziening** zorgt voor meerkosten ten opzichte van de situatie waarin de warme maaltijd zelf wordt bereid. Volgens het bovenstaande zorgprofiel maakt een oudere met zorgvraag gebruik van de maaltijdvoorziening. Een warme maaltijd, besteld bij stichting Maaltijd aan Huis en Welzijn Barneveld, kost gemiddeld 6,97 euro. Voor de maaltijdvoorziening is geen bijzondere bijstand mogelijk. Volgens de Nibud Prijzengids kost een warme maaltijd voor een oudere alleenstaande 2,51 euro per keer. Uitgaande van vijf maaltijden per week, zijn de meerkosten ten opzichte van een zelf gemaakt maaltijd 96,68 euro per maand. De meerkosten voor de maaltijdvoorziening zijn in de begrotingen opgenomen onder de post "voeding".
- Het huishouden met een zorgvraag maakt gebruik van **aanvullend vervoer**. In de gemeente Barneveld geldt voor personen met een indicatie (daarvan gaan we uit bij de huishoudens met zorgvraag) een instaptarief van 1,01 euro. Daarnaast betaalt men 0,18 euro per kilometer. Bij meer dan 20 kilometer reizen betaalt de reiziger 1,75 euro per extra kilometer.
 - In de begrotingen wordt gerekend met vier ritten per maand van 5 kilometer enkele reis, wat neerkomt op 15,28 euro per maand.
 - Daarnaast rekenen we een aantal langere reizen voor bijvoorbeeld het bezoeken van een specialist. Daarbij gaan we uit van 4 ritten per jaar van 50 kilometer enkele reis. Omgerekend per maand gaat dit om een bedrag van 38,07 euro.Totaal gaat het dus om een bedrag van 53,35 euro per maand aan extra vervoerskosten vanwege zorg. Verder gaan we ervan uit dat er geen gebruik wordt gemaakt van de fiets; deze kosten (9,20 euro per maand) zijn daarom uit de begroting van de betreffende huishoudens gehaald. De vervoerskosten zijn opgenomen onder de post "vervoer".
- Voor de **extra waskosten** in verband met incontinentie gaan we uit van twee keer per week extra wassen, wat neerkomt op 10 euro per maand. Voor deze kosten

kan op basis van een medische indicatie bijzondere bijstand worden verstrekt. De kosten en de eventuele ondersteuning in het geval dat het huishouden op basis van de draagkrachtregels hiervoor in aanmerking komt, verrekenen we met de post "was- en schoonmaakmiddelen".

- De **eigen bijdrage voor medicijnen** wordt voor 100 procent vergoed door de collectieve zorgverzekering als gekozen is voor het pakket GarantVerzorgd 3. Voor de huishoudens met een zorgvraag zijn we hiervan uitgegaan. Er komen in de begroting daarom geen extra kosten bij voor medicijnen.
- De kosten voor hulpmiddelen en **woningaanpassing** (drempels weg, verhoogde wc), die vanuit de Wmo wordt toegekend, vallen onder de eigen bijdrage systematiek. Deze eigen bijdrage wordt vergoed vanuit de collectieve zorgverzekering. Voor de kosten die niet onder de Wmo vallen kan belasting worden teruggevraagd. Dit bedrag is berekend en te zien in de inkomstenpost "voorlopige aanslag".
De hoogte van de uiteindelijke kosten inclusief de vergoeding is verrekend bij de post "eigen bijdrage/betalingen zorg".
- De kosten voor de **personenalarmering** worden volledig vergoed vanuit de GarantVerzorgd 3. In de begrotingen komt er daarom geen bedrag meer bij.
- Naast bovengenoemde zorgkosten rekenen we nog acht euro per maand voor **attentiekosten** voor hulp van burens, vrienden, etc. Deze kosten zijn opgenomen onder de post "eigen bijdragen/betalingen zorg".

De kosten en bijbehorende vergoedingen hebben betrekking op de zorgprofielen die voor dit onderzoek als uitgangspunt zijn genomen. Uiteraard kan het zorgprofiel per individu anders zijn en daarmee dus verschillend in kosten.

4 Resultaten

4.1 Inkomsten min uitgaven

Dit hoofdstuk bevat de resultaten van de berekeningen naar het effect van landelijke en lokale inkomensondersteuning op de begroting van huishoudens. De begrotingen zijn gepresenteerd in bijlage 2, hierbij zijn de inkomsten afgezet tegen de uitgaven. Het resultaat van deze begroting (inkomsten minus uitgaven) geeft het beeld weer wat het huishouden overhoudt of tekort komt als alle uitgaven zijn gedaan. Deze resultaten zijn in de volgende tabel gepresenteerd en kunnen positieve of negatieve waarden opleveren, het huishouden houdt geld over of komt geld tekort.

Deze tabel 1 bestaat naast de eerste kolom met daarin de inkomensgrenzen, uit vier andere kolommen. De bedragen in deze kolommen zijn de resultaten van de begrotingen uit bijlage 2, als het huishouden:

1. alleen de uitgaven uit het basispakket heeft;
2. zowel de uitgaven uit het basispakket als voor sociale participatie heeft;
3. alleen de uitgaven uit het basispakket heeft, rekening houdend met de Individuele Inkomenstoeslag (IIT);
4. zowel de uitgaven uit het basispakket als voor sociale participatie heeft, rekening houdend met de Individuele Inkomenstoeslag (IIT).

Als het huishouden te maken heeft met een tekort op de maandbegroting dan is dit in rood weergegeven.

Wanneer het huishouden minder overhoudt bij een hoger inkomen in vergelijking tot één of meerdere lagere inkomens (armoedeval), dan is dit zichtbaar gemaakt met een pijltje. Hierbij geldt dat:

- een rood pijltje een armoedeval is ten opzichte van de situatie met een bijstandsuitkering of AOW is (uitstroomval/werkloosheidsval);
- een grijs pijltje een armoedeval is ten opzichte van het eerdere inkomensniveau in de kolom (doorstroomval).

Het kan voorkomen dat een huishouden op een bepaald inkomensniveau te maken heeft met zowel een doorstroom- als een uitstroomval. In dat geval kleurt het pijltje rood.

Belangrijk te realiseren is dat bij lezen van de tabel het pijltje al zichtbaar is bij een verschil van 1 euro. En het pijltje verandert niet in grote als de armoedeval groter is, een verschil van een paar euro geeft een zelfde formaat pijltje als een verschil van tientallen euro's.

Zo kunnen we in de tabel lezen dat een alleenstaande van de bijstandsuitkering 207 euro per maand overhoudt nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan. Als naast de uitgaven uit het basispakket ook alle uitgaven aan sociale participatie zijn gedaan, dan heeft dit huishoudtype 122 euro. Bij alle inkomsten en uitgaven is rekening gehouden met alle landelijke en lokale inkomensondersteunende maatregelen waarop het huishouden recht heeft.

Heeft dit huishouden te maken met een langdurig laag inkomen en voldoet het aan de andere voorwaarden genoemd in paragraaf 3.2.3, dan staan de resultaten in de tabel in de derde en vierde kolom. Zo houdt de alleenstaande met een bijstandsuitkering bij recht op individuele inkomenstoeslag 29 euro per maand meer over dan als er geen recht is op deze IIT. Bij alleen de basisuitgaven is dat bedrag 236 euro en wanneer het huishouden daarnaast ook de uitgaven aan sociale participatie betaalt is dat 151 euro.

Tabel 1a. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand

a. Alleenstaande		inclusief inkomens toeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	207	€ 122	€ 236	€ 151
110%	€	275	€ 190	€ 289	€ 204
120%	€	381	€ 277		
130%	€	359 ↓	€ 255 ↓		
b. Alleenstaande oudere		inclusief inkomens toeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	386	€ 301		
110%	€	407	€ 322		
120%	€	526	€ 422		
130%	€	500 ↓	€ 396 ↓		
c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen (1 & 3 jaar)		inclusief inkomens toeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	519	€ 346	€ 557	€ 383
110%	€	580	€ 406	€ 599	€ 425
120%	€	593	€ 401 ↓		
130%	€	595	€ 403		
d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen (12 & 15 jaar)		inclusief inkomens toeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	307	€ 133	€ 348	€ 174
110%	€	359	€ 185	€ 380	€ 206
120%	€	443	€ 212		
130%	€	417 ↓	€ 187 ↓		
e. Paar zonder kinderen		inclusief inkomens toeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	231	€ 101	€ 272	€ 143
110%	€	325	€ 196	€ 346	€ 217
120%	€	392	€ 225		
130%	€	340 ↓	€ 174 ↓		
f. Ouder paar		inclusief inkomens toeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	416	€ 286		
110%	€	421	€ 292		
120%	€	562	€ 395		
130%	€	567	€ 400		
g. paar met 2 jonge kinderen (1 & 3 jaar)		inclusief inkomens toeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	371	€ 153	€ 421	€ 203
110%	€	466	€ 247	€ 491	€ 272
120%	€	533	€ 277		
130%	€	477 ↓	€ 221 ↓		
h. paar met 2 oudere kinderen (12 & 15 jaar)		inclusief inkomens toeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€	182	€ -36	€ 236	€ 18
110%	€	277	€ 58	€ 304	€ 85
120%	€	326	€ 33 ↓		
130%	€	247 ↓	€ -46 ↓		

Tabel 1b. Overzicht saldo zorghuishoudens inkomsten min uitgaven per maand

i. Alleenstaande met zorgvraag				inclusief inkomenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	170	€ 85	€	199	€ 114	
110%	€	238	€ 153	€	253	€ 168	
120%	€	344	€ 240				
130%	€	321 ↓	€ 217 ↓				

j. Alleenstaande oudere met zorgvraag				inclusief inkomenstoeslag			
		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	
100%	€	241	€ 156				
110%	€	252	€ 167				
120%	€	370	€ 266				
130%	€	344 ↓	€ 240 ↓				

4.2 Bestedingsruimte

4.2.1 Na invulling van alleen het basispakket

Op basis van de tweede kolom 'saldo na basispakket' blijkt dat alle onderzochte huishoudens voldoende inkomsten hebben om de uitgaven uit het basispakket te betalen, er zijn tekorten te zien.

4.2.2 Na invulling van het basispakket inclusief sociale participatie

Als ook wordt gekeken naar de uitgaven aan sociale participatie zien we bij een tweetal situaties tekorten ontstaan, beide bij het paar met oudere kinderen.

Hieronder volgt de bespreking van de resultaten per huishoudtype.

a. Alleenstaande

Een alleenstaande met een bijstandsuitkering heeft nadat alle uitgaven uit zowel het basispakket als het pakket voor sociale participatie zijn gedaan, een saldo van 122 euro. Dit loopt op naar een saldo van 255 euro op 130 procent.

b. Alleenstaande oudere

Bij een alleenstaande oudere is het saldo hoger dan bij een alleenstaande onder de AOW-leeftijd. Dat komt omdat de AOW-uitkering hoger is dan de bijstandsuitkering en doordat de bijstandsnorm (gehanteerd voor de inkomensgrenzen van de regelingen) vanaf de AOW-leeftijd hoger is dan onder de AOW-leeftijd.

We gaan voor ouderen uit van iets hogere uitgaven voor energie en voor niet-vergoede ziektekosten (zoals zelfzorgmiddelen), die worden enigszins gedempt door iets lagere uitgaven aan verzekeringen en vervoer.

c. Eenoudergezin met 2 jongere kinderen (1 en 3 jaar)

Het eenoudergezin met 2 jongere kinderen houdt het meeste over van alle voorbeeldhuishoudens, als naast de uitgaven uit zowel het basispakket ook aan het pakket voor sociale participatie zijn gedaan. Door de alleenstaande ouderkop hebben we een ruimere uitgangssituatie.

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (12 en 15 jaar)

Ook het eenoudergezin met kinderen van 12 en 15 jaar kan zowel het basispakket als de kosten voor sociale participatie bekostigen. Het bedrag dat ze overhouden per maand is lager dan bij het eenoudergezin met jongere kinderen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de hogere kosten voor onderwijs, voeding en vervoer. De hogere uitgaven van oudere kinderen worden ten dele gecompenseerd door iets hogere landelijke toeslagen (kinderbijslag en kindgebonden budget).

e. Paar zonder kinderen

Het paar zonder kinderen houdt op bijstandsniveau 101 euro over. Dit is wat lager dan bij de alleenstaande zonder kinderen. Een belangrijke oorzaak van het lagere bedrag ligt in het feit dat een paar de kosten van twee volwassenen moet dragen, zoals de kosten van de zorgverzekering, kleding en voeding. Deze kosten worden niet gecompenseerd door de hogere bijstandsnorm voor een paar, ten opzichte van de norm voor een alleenstaande.

f. Ouder paar

Het oudere paar heeft, net als de alleenstaande oudere, geen tekorten op de begroting. De AOW-norm ligt hoger dan de bijstandsnorm voor een huishouden onder de AOW-leeftijd en de extra uitgaven zijn dat verschil hoger. Met alleen een AOW-uitkering houdt dit huishouden 286 euro per maand over en dit loopt op naar 400 euro bij het inkomen op 130 procent.

g. Paar met 2 jonge kinderen (1 en 3 jaar)

Het paar met twee jonge kinderen houdt op bijstandsniveau 126 euro over als alle basisuitgaven en de uitgaven aan sociale participatie zijn gedaan. Het paar met jonge kinderen heeft daarmee een hoger bedrag dan het paar zonder kinderen. De extra kosten voor jonge kinderen worden voldoende gecompenseerd door de landelijke (kinderbijslag en kindgebonden budget) en de lokale ondersteuning voor de peuterspeelzaal.

h. Paar met 2 oudere kinderen (12 en 15 jaar)

Het paar met twee oudere kinderen kan op bijstandsniveaus de maandbegroting niet rondkrijgen. Het maandelijks tekort is 36 euro nadat alle basisuitgaven en uitgaven voor sociale participatie zijn gedaan. Op 110 en 120 procent houdt het huishouden wel een bedrag over. Bij het inkomen op 130 procent is het tekort weer zichtbaar. De bedragen zijn op alle onderzochte inkomensniveaus lager dan bij het paar met jonge kinderen. De hogere kinderbijslag en het hogere kindgebonden budget wegen niet op tegen de hogere uitgaven die oudere kinderen met zich meebrengen aan onder meer onderwijs, voeding en kleding. Ook de hogere vergoedingen voor oudere kinderen vanuit het minimabeleid kunnen deze kosten dit niet compenseren.

i. Alleenstaande met een zorgvraag

De alleenstaande met een zorgvraag houdt op bijstandsniveau 85 euro over nadat alle uitgaven, inclusief de zorgkosten, zijn gedaan. Bij het inkomen op 130 procent is er nog steeds sprake van een positief bedrag, echter dit is met 217 euro wel lager dan bij inkomen op 120 procent. Dat komt doordat de vergoedingen van de zorgkosten door de collectieve aanvullende zorgverzekering (GarantVerzorgd 3) en de gemeentelijke tegemoetkomingen (zoals de energietoeslag) wegvallen.

Een alleenstaande met zorgkosten houdt minder over dan een alleenstaande met zorgkosten. Het merendeel van de zorgkosten wordt weliswaar vergoed door de zorgverzekering en de bijzondere bijstand, toch heeft dit huishouden eigen betalingen (zie hiervoor paragraaf 3.3.4). Het verschil in bestedingsruimte vergeleken met een alleenstaande zonder zorgvraag is op bijstandsniveau 37 euro per maand.

j. Alleenstaande oudere met een zorgvraag

De alleenstaande oudere met een zorgvraag houdt duidelijk minder over dan de oudere zonder zorgvraag. Toch zijn er geen tekorten zichtbaar. Bij alleen een AOW-uitkering zonder aanvullend pensioen, resteert er 156 euro per maand. Dit loopt op naar 266 euro per maand bij 120 procent. Bij het inkomen op 130 procent is hetgeen het huishouden overhoudt met 240 euro per maand lager dan op 120 procent. Dit komt doordat er geen recht meer is op bijzondere bijstand in combinatie met het wegvallen van tegemoetkomingen uit het minimabeleid. Vooral het wegvallen van recht op de energietoeslag draagt bij aan dit lagere bedrag.

4.3 Armoedeval

Uitstroomval

Een uitstroomval ontstaat als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op bijstandsniveau. In de gemeente Barneveld is dit alleen het geval bij het paar met oudere kinderen. Dit huishoudtype houdt bij een inkomen op 130 procent minder over dan op bijstandsniveau. Het wegvallen van alle landelijke en lokale vergoedingen bij dit inkomen wordt niet gecompenseerd door het hogere inkomen zelf. Bij het inkomen van 130 procent kan het paar met oudere kinderen de hoge uitgaven zonder deze vergoedingen, nog niet betalen. Daarvoor moet het inkomen nog hoger zijn.

Doorstroomval

Van een doorstroomval is sprake als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op het voorliggende inkomensniveau.

In deze rapportage zien we een doorstroomval bij nagenoeg alle huishoudens bij het hoogst onderzochte inkomen van 130 procent. Door het wegvallen van de energietoeslag is het bedrag dat het huishouden overhoudt op 130 procent lager dan op 120 procent. Met andere woorden, als het huishouden met een inkomen op 120 procent meer gaat verdienen en uitkomt op een inkomen van 130 procent, dan houdt het op dat moment minder over dan in de situatie waarin het inkomen nog 120 procent was.

Bij het inkomen op 120 procent van de norm zien we een doorstroomval bij het eenoudergezin met jonge kinderen en bij het paar met oudere kinderen. Deze doorstroomval doet zich alleen voor na bekostiging van zowel het basispakket als het pakket voor sociale participatie.

Het eenoudergezin met jonge kinderen heeft te maken met zowel het wegvallen van ondersteuning in de uitgaven voor sociale participatie als met hogere kosten voor kinderopvang bij het inkomen op 120 procent. Het paar met oudere kinderen heeft ook te maken met het wegvallen van de ondersteuning van de sociale participatie, naast het wegvallen van de ondersteuning in de kosten aan sportkleding, computer en school. Beide huishouden lukt het niet meer over te houden als het inkomen toeneemt.

4.4 Huishoudens met langdurig een laag inkomen

Huishoudens in de gemeente Barneveld, die gedurende 3 jaar of langer van een inkomen moeten leven dat niet hoger is dan 110 procent van het wettelijk minimumloon, komen in aanmerking voor de Individuele inkomenstoeslag (IIT). Dit is te zien in de twee kolommen rechts in tabel 1 bij "inclusief inkomenstoeslag".

Uit de tabel valt af te lezen dat een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd met een inkomen op bijstandsniveau en recht op IIT, maandelijks 236 euro overhoudt nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan. Als ook alle uitgaven uit het sociale participatiepakket zijn gedaan resteert een bedrag van 151 euro.

Bij paren met oudere kinderen op bijstandsniveau slaat het tekort om naar een positief bedrag van 18 euro. Dit tekort wordt door de IIT dus volledig gecompenseerd.

De IIT kan een nieuwe uitstroomval veroorzaken: een huishouden met recht op IIT kan meer overhouden dan een huishouden op een hoger inkomensniveau (waarbij geen recht op IIT is). In de gemeente Barneveld zien we dit bij geen enkel onderzocht huishoudtypen. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de keuze de hoogte IIT afhankelijk te maken van de hoogte van het inkomen, de IIT wordt getrapt afgebouwd.

Wel zien we dat de eerder geconstateerde doorstroomval bij eenoudergezinnen met jonge kinderen en paren met oudere kinderen op 120 procent wat groter is. Overigens kan erover gediscussieerd worden in hoeverre er gesproken kan worden van een armoedeval als het saldo inclusief IIT vergeleken wordt met een hoger inkomensniveau waarin er geen recht op de IIT bestaat. De IIT is immers bedoeld voor huishoudens die langdurig op het minimum leven en zeer weinig kans hebben om hun inkomen te verhogen.

5 Conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk bevat, naar aanleiding van de resultaten in het vorige hoofdstuk, de conclusies. Daarnaast worden er verschillende adviezen gegeven voor de aanpassing van regelingen in het kader van het minimabeleid van de gemeente Barneveld.

5.1 Conclusies

Welke huishoudens hebben het moeilijk?

De gemeente Barneveld kent een ruimhartig minimabeleid: bijna alle onderzochte huishoudens kunnen de maandbegroting rond krijgen. De enige uitzondering zijn de paren met twee oudere kinderen op bijstandsniveau en op 130 procent. Zij hebben niet voldoende inkomen om alle uitgaven uit het basispakket én alle uitgaven voor sociale participatie te kunnen betalen. Met als belangrijkste oorzaak dat paren de kosten voor twee volwassenen moeten dragen. Ter vergelijking, een eenoudergezin ontvangt 70 procent van de norm voor een paar plus de alleenstaande ouderkop vanuit het kindgebonden budget, wat samen neerkomt op ongeveer 90 procent van de norm. De extra inkomsten voor paren (van ongeveer 10 procent) ten opzichte van het eenoudergezin wegen vaak niet op tegen de kosten voor een extra volwassene aan bijvoorbeeld voeding, kleding en de zorgverzekering.

Daarnaast drukken met name oudere kinderen sterk op de begroting. Deze kosten worden niet volledig gecompenseerd door (leeftijdsafhankelijke) kindgebonden toeslagen. Bovengenoemde factoren vinden hun oorsprong in het Rijksbeleid. Gemeenten kunnen via het eigen beleid trachten de gevolgen hiervan te repareren. De gemeente Barneveld heeft al een aantal goede beleidskeuzes gemaakt om de bestedingsruimte voor paren met kinderen te verruimen, zoals een gunstige collectieve zorgverzekering, de vergoeding schoolkosten, computerkosten en de sport- en cultuurregeling. Ook het feit dat de Individuele inkomenstoelage (IIT) afhankelijk is van de leeftijd van de kinderen draagt goed bij aan de financiële positie van dit huishoudtype. Het Nibud adviseert dan ook het accent te leggen op het zo hoog mogelijk gebruik van deze regelingen.

De alleenstaande met een zorgvraag heeft minder te besteden dan hetzelfde huishouden zonder zorgvraag. Vooral de vervoerskosten, de kosten voor de huishoudelijke verzorging en de meerkosten voor de maaltijdvoorziening veroorzaken dit verschil. Veel andere zorgkosten worden vergoed vanuit de collectieve zorgverzekering, die bovendien het eigen risico dekt. Het Nibud adviseert de gemeente daarom om de collectieve zorgverzekering in ieder geval in stand te houden en te onderzoeken of kosten die hier niet onder vallen op een andere wijze vergoed kunnen worden. Met als voorbeeld de meerkosten vanwege de maaltijdvoorziening en deze vergoeden via de bijzondere bijstand.

Welke huishoudens kennen armoedevallen?

In de gemeente Barneveld hebben veel huishoudens met een inkomen op 130 procent van de norm te maken met een armoedeval (doorstroomval). Het bedrag wat ze overhouden is lager dan bij een inkomen op 120 procent van de norm. Dit wordt veroorzaakt doordat deze huishoudens geen recht meer hebben op de energietoelage bij dit inkomen, maar wel te maken hebben met hoge vaste lasten. De inkomenstoename is niet toereikend genoeg om dit verschil op te vangen.

Verder hebben eenoudergezinnen met jonge kinderen en paren met oudere kinderen te maken met een doorstroomval op 120 procent. De armoedeval doet zich voor als, naast de uitgaven uit het basispakket, ook de uitgaven voor sociale participatie zijn gedaan. Het voorkómen van deze doorstroomvallen is lastig. De gemeente zou ervoor kunnen kiezen om vergoedingen voor kinderen getrapt af te bouwen. Nadeel is dat dit mogelijk de aanvraag niet verduidelijkt waardoor het niet-gebruik kan toenemen. De groep in ieder geval actief in de gaten houden is het advies van het Nibud.

5.2 Aanbevelingen

In deze rapportage gaan we uit van de eerder genoemde voorwaarden aan de begrotingen (paragraaf 2.5). Het is raadzaam om rekening te houden met het feit dat die voorwaarden in de praktijk vaak niet opgaan. Niet iedereen kan (altijd) zeer goed met geld omgaan, alle inkomensondersteuning aanvragen en geen persoonlijk onvermijdbare uitgaven hebben. De huidige stijging in energieprijzen komt daar nog bovenop. Hieronder volgen een aantal adviezen over het minimabeleid in Barneveld.

Verminder niet-gebruik regelingen

De gemeente Barneveld kent een ruimhartig minimabeleid: bijna alle onderzochte huishoudtypen kunnen de maandbegroting rond krijgen, met uitzondering van het paar met oudere kinderen op bijstandsniveau en bij 130 procent.

In de berekeningen is ervan uitgegaan dat alle aanspraken op landelijke en lokale regelingen zijn aangevraagd. Voor niet ieder huishouden is dat vanzelfsprekend komt uit onderzoek⁷. Door veelvuldig publiciteit en het versimpelen van toegang en aanvraag, kan gemeente Barneveld kan het gebruik stimuleren. Dit kan onder andere door *Bereken Uw Recht plus*⁸ actief te promoten en te benutten in samenspraak met de hulpverleners in de gemeente.

Voorlichting door intermediairs is erg doeltreffend, ze moeten bekend zijn met alle regelingen die de gemeente Barneveld op dat moment te bieden heeft. Ook bij veranderingen in inkomensondersteunende maatregelen moeten ze meteen op de hoogte worden gebracht.

Stimuleer goed financieel beheer

Rondkomen met een minimuminkomen is in deze periode steeds lastiger. Ook voor de middeninkomens (130 procent en hoger) geldt dit steeds vaker. De stijging van de energielasten en de inflatie maakt het leven duurder. Een goed financieel beheer is nu nog noodzakelijker. Reserveren voor grote uitgaven als er nauwelijks iets overblijft, is erg ingewikkelder maar noodzakelijk. We gaan er in deze begrotingen vanuit dat het huishouden niet leent of heeft geleend. Er zijn geen kosten voor afbetaling opgenomen. Voor huishoudens die moeite hebben met rondkomen is het zeker nu, belangrijk om persoonlijk of via een cursus begeleidt te worden. Zo biedt de gemeente Barneveld via budgetcoaching hulp aan huishoudens met bij geldzorgen. Belangrijk is deze dienst goed

⁷ Zie bijvoorbeeld Tempelman, C., Houkes, A. Prins, J. (2011). *Niet-gebruik inkomensondersteunende maatregelen*, Amsterdam: SEO. Te downloaden op www.overheid.nl.

⁸ <https://www.berekenuwrechtplus.nl/nibud2.php>

onder de aandacht te brengen van de kwetsbare huishoudens en bijvoorbeeld te combineren met vroegsignalering.

Help energielasten verlagen

De afgelopen maanden zijn de energielasten sterk gestegen. Het is te verwachten dat de energieprijzen voorlopig hoog zullen blijven. Het kabinet heeft aangegeven dat de gevolgen voor huishoudens gedempt zullen gaan worden. Zo is de btw op energie (aardgas, elektriciteit en stadsverwarming) vanaf 1 juli 2022 voor een half jaar verlaagt van 21 procent naar 9 procent. Voor huishouden met een laag inkomen is de energietoeslag in het leven geroepen. Het Nibud adviseert gemeenten om ten minste aan te sluiten bij de door het ministerie van SZW en VNG opgestelde richtlijn met betrekking tot de doelgroep en het uit te keren bedrag.⁹ De gemeente Barneveld volgt deze richtlijn.

Doordat de energietoeslag vanuit de categoriale bijzondere bijstand wordt verstrekt kan de gemeente haar inwoners (alleenstaanden en gezinnen) die aan de voorwaarden voldoen en bij hen bekend zijn ondersteunen. Omdat de toeslag ambtshalve wordt verstrekt, is het belangrijk om huishoudens waarvoor dit niet geldt zo veel mogelijk actief te benaderen. Zo heeft de gemeente Barneveld samen met het Energieloket een flyeractie opgezet en een Groene Markt georganiseerd. In de Handreiking eenmalige energietoeslag wordt genoemd in overleg te gaan met het IB, de SVB en UWV over de uitwisseling van gegevens om huishoudens te bereiken die mogelijk ook recht hebben op de energietoeslag. Het Nibud adviseert dit te onderzoeken voor de gemeente Barneveld.

De stijgende energieprijzen worden in het kader van de bijzondere bijstand aangemerkt als 'bijzondere omstandigheden'. Daarmee zullen gemeenten alle aanvragen voor compensatie van de energierekening in behandelingen moeten nemen en indien nodig toekennen. Dit is een punt van aandacht, omdat het aantal behoorlijk kan oplopen.

Ten aanzien van energieverbruik en isolatie, blijkt uit onderzoek dat juist minima vaak in minder goed geïsoleerde woningen wonen en daardoor een hoger dan gemiddeld verbruik hebben. De energielasten zullen een groter deel van de woonlasten, en daarmee ook van de totale begroting, gaan innemen. De toekomstige energietransitie zal de nodige kosten met zich meebrengen. Daarbij is het voor bewoners van een huurwoning niet duidelijk of de woningbouwcorporaties dit gaan doorberekenen aan hun huurders. Het Nibud adviseert de gemeente hierover in gesprek te gaan met de woningcorporatie(s)¹⁰ en hierbij betaalbaarheid extra aandacht geven.

De gemeente Barneveld heeft actie ondernomen om te helpen bij het verlagen van de energielasten door energieboxen beschikbaar te stellen die tot besparingen op deze lasten leiden. Ook zijn er energiecoaches geworven en getraind en is er een energieloket opgezet voor hulp rondom de energiekosten. Het Nibud adviseert de gemeente om de beschikbaar gestelde hulp(middelen) via een communicatiecampagne bij de huishoudens met een laag inkomen te krijgen. Voor de energiebox adviseert het Nibud om in te zetten op producten zoals ledlampen en isolatiefolies met een snelle terugverdientijd. De aanschaffkosten van deze producten zijn vaak te hoog voor deze doelgroep, maar deze producten zijn het meest effectief voor de korte termijn.

⁹ Zie voor de handreiking: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/03/29/bijlage-3-handreiking-energietoeslag-stimulanz-15-maart-2022>

¹⁰ In ieder geval tijdens de jaarlijkse Prestatieafspraken

Breng duidelijk de voordelen van de collectieve zorgverzekering onder de aandacht

De gemeente Barneveld biedt inwoners met een laag inkomen (tot en met een inkomen van 130 procent van de geldende bijstandsnorm) een collectieve zorgverzekering aan. Het gaat om de basisverzekering plus een aanvullend pakket waarin ook de tandartskosten worden meegenomen.

Deelnemers zijn met deze verzekering uitgebreider verzekerd dan huishoudens met een gemiddelde zorgverzekering. Door deze uitgebreide verzekering zal het beroep op de bijzondere bijstand lager zijn, wat gunstig uitpakt voor de (uitvoerings)kosten van de gemeente. Ook deelnemers aan de collectieve verzekering zijn beter af: zij krijgen een uitgebreid pakket aan medische kosten vergoed. Het Nibud beoordeelt dit als positief omdat met een optimale verzekering voorkomen kan worden dat huishoudens zorg gaan mijden vanwege de kosten die hieraan verbonden zijn. In Barneveld heeft men de keuze uit een aantal aanvullende pakketten. Het is belangrijk dat de gemeente ervoor zorgt dat inwoners het "juiste" pakket kiezen, gezien het overige beleid voor bijzondere bijstand voor zorgkosten.

Zo is het duurste pakket voor deelnemers die het eigen risico helemaal moeten opmaken goedkoper is dan het goedkopere pakket. Echter, een verzekerde die verwacht weinig zorgkosten te hebben en die daarom kiest voor een pakket zonder herverzekering van het eigen risico, maar die onvoorzien toch het volledig eigen risico moet aanspreken, is onderaan de streep duurder uit. Het Nibud adviseert de gemeente om dit duidelijk naar de doelgroep te communiceren, aangezien veel inwoners in de minimadoelgroep een onverwachte tegenvaller als de (volledige) eigen bijdrage niet kunnen dragen. Het beschikbaar stellen van duidelijke informatie over de collectieve zorgverzekering kan inwoners helpen een voor hun zo'n goed mogelijke keuze te maken. Dit kan onder andere tijdens het jaarlijkse inloopsprekuren dat eind van het jaar in Barneveld is georganiseerd voor de doelgroep. Daarnaast ontvangen alle huishoudens in Barneveld die mogelijk in aanmerking zouden kunnen komen voor de collectieve zorgverzekering een brief eind november, om hen te informeren over de pakketten (en de inloopsprekuren).

Houd bij de berekening van de kwijtschelding rekening met overige belastingen

Om voor kwijtschelding van gemeentelijke heffingen en waterschapslasten in aanmerking te komen hanteren zowel de gemeente als het waterschap een kwijtscheldingsnorm van 100 procent. Dit is hoger dan de wettelijk voorgeschreven norm van 90 procent.

Voor beide (gemeente en waterschap) wordt de betalingscapaciteit apart berekend. Hiermee wordt er van uitgegaan dat het huishouden tweemaal over de betalingscapaciteit beschikt, wat uiteraard niet zo is. De gemeente heeft de mogelijkheid de betalingscapaciteit op een andere wijze te berekenen: de regelgeving (Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990, URIW 1990) is zodanig dat bij de berekening van de betalingscapaciteit rekening kan worden gehouden met meerdere belastingaanslagen.¹¹ Het Nibud adviseert de gemeente samenwerking met de waterschappen te zoeken om te voorkomen dat inwoners hun betalingscapaciteit twee keer moeten inzetten.

¹¹ De regeling waar hier naar verwezen wordt is te vinden in art. 15, lid 1, onderdeel a van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990.

Houd aandacht voor paren met oudere kinderen

Paren met oudere kinderen kunnen, ondanks de gemeentelijke ondersteuning, bij een inkomen op bijstandsniveau de maandbegroting niet rond krijgen, als zij naast het basispakket de uitgaven voor sociale participatie willen bekostigen. Het Nibud adviseert de ondersteuning voor deze doelgroep voort te zetten en het bestaan van inkomensondersteunende regelingen voor gezinnen met (oudere) kinderen actief onder de aandacht te brengen. Ook verstrekkingen vanuit de individuele bijzondere bijstand (niet in dit onderzoek meegenomen) kunnen dergelijke gezinnen helpen om hun tekorten te beperken. In dit laatste geval kunnen alleen noodzakelijke bijzondere kosten worden vergoed, maar het is zeker de moeite waard om ook dit extra onder de aandacht te brengen.

Dat paren (en met name paren met oudere kinderen) met tekorten te maken hebben, ziet het Nibud ook bij andere gemeenten en het blijkt ook uit onze landelijke koopkrachtberekeningen. Inzetten op de begeleiding naar werk is de eerste stap op weg uit de armoede. Bovendien levert inkomsten uit werk van de tweede partner veel meer op dan alleen het maandelijks bruto inkomen: fiscaal houdt een stel meer over als beide partners parttime werken (samen 40 uur) dan als één persoon 40 uur werkt.¹²

5.3 Wijzigingen in 2023

Dit rapport behandelt de financiële situatie van verschillende huishoudtypen in het jaar 2022. Voor het jaar 2023 staan een aantal veranderingen op de planning. Het Nibud berekent jaarlijks op Prinsjesdag de koopkrachtverandering door verwachte wijzigingen in beleid, in prijzen en in inkomens te vertalen in plaatjes voor een set voorbeeldhuishoudens¹³. Hieronder wordt toegelicht welke veranderingen in beleid, prijzen en lonen in 2023 een rol zullen spelen.

In bijlage 4 zijn van deze veranderingen opgenomen welke effecten dit heeft op de koopkracht van diverse groepen huishoudens, waaronder de huishoudens die in dit onderzoek zijn meegenomen.

Beleid

Het belastingtarief in de eerste belastingschijf daalt licht en bijna alle heffingskortingen stijgen. Ook de huurtoeslag, de zorgtoeslag, de kinderbijslag en het kindgebonden budget gaan omhoog. Voor de hoogste inkomens en de zelfstandigen daalt het aantal aftrekposten. Specifiek gaat het om de volgende veranderingen per 1 januari 2023:

- Tarief eerste belastingschijf daalt en heffingskortingen stijgen
- Aftrekposten nadeliger voor hoogste inkomens en zzp'ers
- Weinig veranderingen voor woningeigenaren
- De toeslagen stijgen
- Minimumloon en uitkeringen stijgen

Overige veranderingen

- Vanaf het schooljaar 2023-2024 hebben studenten weer recht op een basisbeurs. Vanwege de hoge inflatie wordt het bedrag voor uitwonende studenten extra verhoogd. Zij krijgen er elke maand 165 euro bij.

¹² Zie hiervoor de WerkZorgberekenaar: <https://www.nibud.nl/beroepsmatig/werkzorgberekenaar-helpt-keuze-meer-minder-werken/>

¹³ <https://www.nibud.nl/nieuws/nibud-opgelucht/>

- Voor energie krijgen we te maken met een prijsplafond, dit om de stijging van de energierekening te compenseren.
- De collectiviteitskorting voor de basiszorgverzekering (maximaal 5 procent) verdwijnt per 1 januari. Voor de aanvullende zorgverzekering blijft de collectiviteitskorting wel bestaan.

Prijzen

Het overheidsbeleid is niet het enige dat verandert. In de koopkracht wordt ook rekening gehouden met prijsstijgingen. Dit zijn verwachtingen. Het is immers vooraf niet zeker hoe hoog de prijzen zullen stijgen. De laatste inschatting van het Centraal Planbureau is dat de prijzen in 2023 met gemiddeld 4,3 procent zullen stijgen. Dit is lager dan de prijsstijging zoals we die dit jaar zien. Of de inflatie daadwerkelijk zo zal uitpakken is erg onzeker. Er moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat de prijzen ook volgend jaar nog sterk blijven stijgen. Daarnaast stijgt de premie voor de basiszorgverzekering naar verwachting gemiddeld met 11 euro per maand.

Lonen

De meeste mensen die in loondienst werken, profiteren volgend jaar waarschijnlijk van de verhoging van het cao-loon. De verwachting is dat de lonen volgend jaar gemiddeld met 3,7 procent zullen stijgen. Net als de prijsstijgingen is dit een gemiddelde. Niet iedereen krijgt evenveel, en ook niet direct vanaf de maand januari. Er zijn ook groepen waar het cao-loon niet stijgt. Zelfstandigen moeten zelf een tarief vaststellen.

Concrete wijzigingen

Begin 2023 is bekend wat zowel de fiscale veranderingen als de effecten van bijvoorbeeld de inflatie op de uitgaven zullen zijn. Doordat het om een samenspel van regelingen gaat is het nu niet te voorspellen hoe dit per huishoudtype uitpakt. Het Nibud adviseert dan ook als de gemeente Barneveld dit inzicht wil hebben en gebruiken, de resultaten (tabel en bespreking) opnieuw te laten doorrekenen in bijvoorbeeld februari 2023.

5.4 Vergelijking met 2019 op hoofdlijnen

Over het algemeen zijn alle onderzochte huishoudens er sinds 2019 op vooruit zijn gegaan. Dat lijkt misschien in tegenspraak met de recente berichtgeving over de hoge inflatie en koopkrachtdaling. Maar er moet bedacht worden dat de hoge inflatie pas sinds eind 2021 een rol speelt en de uitkeringen wel zijn geïndexeerd.

De hogere bestedingsruimte in 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door de stijging van het inkomen: zowel de uitkeringen als de landelijke toeslagen zijn hoger geworden. Aan de uitgavenkant zijn sommige posten beperkt gestegen, zoals de kosten voor telefoon, televisie, internet, voor de zorgverzekering en voor onderwijs.

Andere posten zijn sterker toegenomen, zoals de prijs van voeding. Voor een alleenstaande scheelt dit 24 euro, voor het eenoudergezin met twee oudere kinderen is het verschil 57 euro. Daarnaast is de prijs voor gas in 2022 flink hoger, maar dit wordt tot en met 120 procent (gedeeltelijk) gecompenseerd door de energietoeslag. De kosten voor elektriciteit liggen in 2022 juist lager. Dit komt enerzijds doordat de vermindering energiebelasting in 2022 flink hoger ligt dan in 2021 en anderzijds door de btw-verlaging op energie per 1 juli 2022 van 21 naar 9 procent.

Alles bij elkaar genomen zijn de uitgaven medio 2022 sinds begin 2019 gestegen, maar wordt dit voor de meeste huishoudens nog gecompenseerd door de inkomstenstijging over de hele periode. Er zijn echter ook uitzonderingen. In 2022 is bij een paar met twee oudere kinderen op 130 procent een tekort zichtbaar dat er niet was in 2019. Vooral de energierekening en de kosten aan voeding zijn een belangrijke componenten. Beide zijn voor de paren met oudere kinderen het hoogst.

In 2022 zien we meer armoedevallen dan in 2019, vooral bij een inkomensniveau van 130 procent. De extra armoedevallen in 2022 worden voornamelijk veroorzaakt door het wegvallen van het recht op energietoeslag boven 120 procent, dit scheelt 108 euro per maand. Dit komt bovenop de gemeentelijke voorzieningen, die ook een inkomensgrens van 120 procent kennen.

5.5 Inkomensgrens naar 130 procent

De minimaregelingen in de gemeente lopen tot 110 of 120 procent van de geldende bijstandsnorm. Als deze inkomensgrens wordt verschoven naar 130 procent zal de bestedingsruimte voor alle huishoudens toenemen. Dit is vooral relevant voor het paar met oudere kinderen, waarvan het tekort (van 46 euro) omslaat naar een positief bedrag. Bij de overige huishoudens zagen we geen tekorten bij het inkomen op 130 procent voor hen is de verruiming van de inkomensondersteuning minder hard nodig.

En ander gevolg van het verschuiven van de inkomensgrens is dat de doorstroomval op 130 procent komt te vervallen. Bij enkele huishoudens zal een doorstroomval op 140 procent ontstaan. Dit zijn de huishoudens die de meeste ondersteuning vanuit het minimabeleid ontvangen. Als ook de IIT wordt uitgebreid, zal bij alle huishoudtypen een doorstroomval op 140 procent zichtbaar zijn.

Al met al lijkt het verhogen van de inkomensgrens van het minimabeleid niet de meest voor de hand liggende keuze, aangezien de meeste huishoudens geen tekort hebben bij een inkomen van 130 procent van de norm. Beter kan de gemeente specifiek inzetten op de ondersteuning van paren met (oudere) kinderen. Dit huishouden heeft een tekort op bijstandsniveau én op het moment dat geen recht meer bestaat op de minimaregelingen van de gemeente. In de huidige situatie is dat bij een inkomensniveau boven 120 procent; als de regelingen door zouden lopen tot 130 procent, ontstaat er een tekort op 140 procent van de norm.

Bijlage 1 | Verantwoording uitgaven

Het Nibud gebruikt diverse bronnen voor de referentiecijfers. Hieronder volgt een korte verantwoording van keuzes en bronnen uitgesplitst naar het basispakket en de uitgaven voor sociale participatie. De bedragen in de begrotingen zijn de bedragen voor het jaar 2022. De uitgavenpakketten worden in overleg met andere organisaties regelmatig aangepast. De prijzen van de pakketten worden elk jaar herijkt en zo nodig aangepast.

Basispakket

Huur

Er is gerekend met een huur van 466 euro voor een- en tweepersoonshuishoudens en 553 euro voor meerpersoonshuishoudens.

Energie

Dit is 90 procent van de prijs van gemiddeld gebruik naar huishoudtype met een opslag voor huishoudens vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd (gasverbruik). Daarbij hanteert het Nibud de prijs van het gemiddelde verbruik. Bij deze rapportage is uitgegaan van de meest recente tarieven die CBS op 1 juli 2022 publiceerde, deze zijn van mei 2022. Hierbij is rekening gehouden met lagere energiebelastingen.

Lokale lasten

Dit zijn de gemeentelijke- en waterschapshellingen verminderd met de eventuele kwijtschelding.

Telefoon, televisie en internet

Deze bedragen zijn gebaseerd op het bellen met een mobiele telefoon met een sim-only abonnement voor 100 tot 150 belminuten per maand zonder internetbundel, een basisabonnement voor internet en een basis digitaal televisie abonnement. We gaan er van uit dat iedereen in het huishouden van 12 jaar en ouder een eigen mobiele telefoon heeft.

Zorgverzekeringen

Dit betreft de nominale premie van de basis- en aanvullende verzekering inclusief een tandartsverzekering. Voor huishoudens die voldoen aan de voorwaarden zijn de tarieven voor de collectieve basisverzekering en de aanvullende verzekering (incl. tand) gehanteerd.

Overige verzekeringen

Dit betreft een aansprakelijkheidsverzekering, een inboedelverzekering en voor volwassenen in huishoudens onder de pensioengerechtigde leeftijd een uitvaartverzekering.

Onderwijs

Deze bedragen zijn gebaseerd op onderzoek van SEO Economisch Onderzoek, waarvan de meest recente Schoolkostenmonitor van 2018-2019 is. Het betreffen onder andere de vrijwillige ouderbijdrage, leermiddelen en gereedschappen, ICT-benodigdheden en kosten voor extra schoolactiviteiten.

Kinderopvang

Dit zijn de kosten inclusief de landelijke vergoeding die wordt gegeven. Voor een alleenstaande ouder gaan we ervan uit dat er op bijstandsniveau gebruik wordt gemaakt van een dagdeel per week peuteropvang. Bij een hoger inkomen gaan we uit van 20 of 30 uur per week kinderopvang. Voor paren gaan we op elk inkomensniveau uit van een dagdeel per week peuteropvang.

Vervoerskosten

Voor ieder lid van het huishouden zijn dit de kosten van een fiets en de kosten voor stads- en streekvervoer met de bus. Hierbij is uitgegaan van een beperkte hoeveelheid vervoer per maand. Voor huishoudens met zorgkosten zijn de kosten van een fiets niet meegerekend maar gelden de kosten voor het collectieve vervoer.

Uitgaven in verband met het verkrijgen of behouden van werk

De kosten in verband met werkgerelateerde kosten (vervoer, representatieve kleding) worden in dit onderzoek niet meegenomen.

Kleding en schoenen

Deze bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor kleding. Het gaat hierbij net als bij alle andere uitgavenposten om een goedkoop pakket met nieuwe artikelen. De bedragen zijn gebaseerd op de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Inboedel en onderhoud

Dit is gebaseerd op het Nibud-basispakket voor inventaris en onderhoud. De prijzen zijn afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en van eigen onderzoek.

Niet-vergoede ziektekosten

In het basispakket zitten kosten die elk huishouden heeft. De kosten betreffen de huisapotheek met pleisters, aspirines e.d. plus het bedrag dat een huishouden maximaal kwijt kan zijn aan het eigen risico van de zorgverzekering.

Zelfzorgmiddelen

In het basispakket zitten kosten die elk huishouden heeft. Deze kosten betreffen de huisapotheek met pleisters, aspirines e.d. Voor AOW-gerechtigden is een hoger bedrag opgenomen dan voor jongere huishoudens.

Voeding

De bedragen zijn gebaseerd op de aanbevolen hoeveelheden voor een gezonde voeding van het Voedingscentrum en de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Was- en schoonmaakmiddelen

Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Persoonlijke verzorging

Er is uitgegaan van een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Diversen

Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon voor diverse uitgaven.

Pakket voor sociale participatie

Het bedrag dat overblijft nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, is bestemd voor vrije bestedingen.

Als voorbeeld heeft het Nibud in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. De uitgavenposten waar rekening mee is gehouden staan hieronder weergegeven evenals de richtbedragen voor deze uitgavenposten. Het gaat hierbij om een voorbeeld van een invulling van activiteiten. Bij vakanties/uitgaan kan ook gedacht worden aan andere activiteiten zoals het bezoeken van een museum of zwembad.

Uitgaven aan sociale participatie, bedrag per maand

	€
Contributies en abonnementen	
per kind 4 tot 12 jaar	12,50
per persoon vanaf 12 jaar	18,50
per huishouden	2,50
Bezoek ontvangen	
per persoon	9,50
per huishouden	12,50
Op bezoek gaan	
per persoon	6,50
Vakantie/uitgaan	
per persoon	19,00
per huishouden	25,50
Vervoer	
per kind 4 tot 12 jaar	2,50
per persoon vanaf 12 jaar	8,00

Bron: Hoff et al, SCP/Nibud, 2009, berekeningen Nibud, 2022

Bijlage 2 | Begrotingen

In de tabellen (apart document) zijn de begrotingen van de verschillende voorbeeldhuishoudens opgenomen. Bovenaan staan de inkomsten en daaronder de uitgaven aan het basispakket en aan sociale participatie. Het basispakket is verdeeld in vaste lasten, reserveringsuitgaven en huishoudelijke uitgaven. In de begrotingen zijn landelijke en lokale inkomensondersteunende maatregelen van de gemeente verwerkt. De uitgavenposten waar lokale tegemoetkomingen tegenover staan zijn aangeduid. De bedragen worden weergegeven in hele euro's, waardoor optellingen een euro te laag of te hoog kunnen lijken.

a. Alleenstaande

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1102	1212	1322	1432
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	220	220	220	196
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	1433	1543	1653	1739
VASTE LASTEN				
huur	466	466	466	466
energie	37	37	37	145
gas	16 **	16 **	16 **	124
elektriciteit	21	21	21	21
water	9	9	9	9
gemeentelijke heffingen	0 *	33	33	33
waterschapshoeffingen	0 *	10	10	10
telefoon, televisie, internet	65	65	65	65
zorgverzekering	150	150	150	150
overige verzekeringen	22	22	22	22
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	17	17	17	17
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	770	812	812	920
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	50 **	50 **	55	55
inboedel	73	73	73	73
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	6	6	6	6
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	186	186	190	190
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	237	237	237	237
was- en schoonmaakmiddelen	7	7	7	7
persoonlijke verzorging	21	21	21	21
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	270	270	270	270
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1226	1268	1272	1381
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	207	275	381	359
SOCIALE PARTICIPATIE	85 **	85 **	104	104
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	122	190	277	255

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven
 • Verminderd met de kwijtschelding
 ** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

b. Alleenstaande oudere

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1327	1348	1471	1593
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	221	221	221	181
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	1659	1680	1803	1885
VASTE LASTEN				
huur	466	466	466	466
energie	53	53	53	161
gas	30 **	30 **	30 **	138
elektriciteit	23	23	23	23
water	10	10	10	10
gemeentelijke heffingen	33	33	33	33
waterschapshoeffingen	10	10	10	10
telefoon, televisie, internet	65	65	65	65
zorgverzekering	150	150	150	150
overige verzekeringen	13	13	13	13
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	15	15	15	15
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	817	817	817	925
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	50 **	50 **	55	55
inboedel	73	73	73	73
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	9	9	9	9
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	189	189	193	193
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	236	236	236	236
was- en schoonmaakmiddelen	7	7	7	7
persoonlijke verzorging	20	20	20	20
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	268	268	268	268
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1273	1273	1277	1386
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	386	407	526	500
SOCIALE PARTICIPATIE	85 **	85 **	104	104
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	301	322	422	396

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen (1 & 3 jaar)

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1102	1212	1322	1432
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	276	276	276	276
kinderbijslag	166	166	166	166
kindgebonden budget	467	467	467	467
kinderopvangtoeslag	0	1414	2122	2122
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	2122	3646	4464	4574
VASTE LASTEN				
huur	553	553	553	553
energie	126	126	126	235
gas	58 **	58 **	58 **	167
elektriciteit	68	68	68	68
water	17	17	17	17
gemeentelijke heffingen	0 *	0 *	43	43
waterschapshoeffingen	0 *	0 *	19	19
telefoon, televisie, internet	65	65	65	65
zorgverzekering	150	150	150	150
overige verzekeringen	28	28	28	28
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	9	1473	2210	2210
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	17	17	17	17
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	969	2433	3233	3341
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	105 **	105 **	109	109
inboedel	90	90	90	90
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	6	6	6	6
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	258	258	262	262
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	305	305	305	305
was- en schoonmaakmiddelen	11	11	11	11
persoonlijke verzorging	49	49	49	49
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	10	10	10	10
totaal huishoudelijke uitgaven	375	375	375	375
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1602	3067	3870	3979
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	519	580	593	595
SOCIALE PARTICIPATIE	174 **	174 **	193	193
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	346	406	401	403

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven
 • Verminderd met de kwijtschelding
 ** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen (12 & 15 jaar)

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1102	1212	1322	1432
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	276	276	276	276
kinderbijslag	237	237	237	237
kindgebonden budget	509	509	509	509
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	2235	2345	2455	2565
VASTE LASTEN				
huur	553	553	553	553
energie	126	126	126	235
gas	58 **	58 **	58 **	167
elektriciteit	68	68	68	68
water	17	17	17	17
gemeentelijke heffingen	0 •	39 •	43	43
waterschapsheffingen	0 •	19	19	19
telefoon, televisie, internet	75	75	75	75
zorgverzekering	150	150	150	150
overige verzekeringen	28	28	28	28
onderwijs	49 **	49 **	59 **	86
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	52	52	52	52
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	1054	1112	1126	1262
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	133 **	133 **	146	146
inboedel	99	99	99	99
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	6	6	6	6
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	295	295	307	307
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	494	494	494	494
was- en schoonmaakmiddelen	11	11	11	11
persoonlijke verzorging	63	63	63	63
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	10	10	10	10
totaal huishoudelijke uitgaven	579	579	579	579
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1928	1986	2013	2148
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	307	359	443	417
SOCIALE PARTICIPATIE	174 **	174 **	230	230
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	133	185	212	187

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

e. Paar zonder kinderen

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1574	1731	1889	2046
zorgtoeslag	212	212	180	144
huurtoeslag	220	220	170	105
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	2006	2163	2239	2295
VASTE LASTEN				
huur	466	466	466	466
energie	67	67	67	175
gas	16 **	16 **	16 **	124
elektriciteit	51	51	51	51
water	14	14	14	14
gemeentelijke heffingen	0 *	43	43	43
waterschapshoeffingen	0 *	19	19	19
telefoon, televisie, internet	75	75	75	75
zorgverzekering	301	301	301	301
overige verzekeringen	35	35	35	35
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	8	8	8	8
vervoer	35	35	35	35
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	1000	1063	1063	1171
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	101 **	101 **	109	109
inboedel	86	86	86	86
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	10	10	10	10
eigen risico zorgverzekering	64	64	64	64
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	286	286	294	294
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	431	431	431	431
was- en schoonmaakmiddelen	9	9	9	9
persoonlijke verzorging	42	42	42	42
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	8	8	8	8
totaal huishoudelijke uitgaven	489	489	489	489
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1775	1838	1846	1955
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	231	325	392	340
SOCIALE PARTICIPATIE	130 **	130 **	167	167
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	101	196	225	174

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven
 • Verminderd met de kwijtschelding
 ** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

f. Ouder paar

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1821	1826	1992	2158
zorgtoeslag	204	204	187	163
huurtoeslag	223	223	223	195
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	2248	2253	2402	2516
VASTE LASTEN				
huur	466	466	466	466
energie	87	87	87	195
gas	30 **	30 **	30 **	138
elektriciteit	57	57	57	57
water	15	15	15	15
gemeentelijke heffingen	43	43	43	43
waterschapshoeffingen	19	19	19	19
telefoon, televisie, internet	75	75	75	75
zorgverzekering	301	301	301	301
overige verzekeringen	16	16	16	16
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	8	8	8	8
vervoer	29	29	29	29
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	1059	1059	1059	1167
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	101 **	101 **	109	109
inboedel	86	86	86	86
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	13	13	13	13
eigen risico zorgverzekering	64	64	64	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	288	288	297	297
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	428	428	428	428
was- en schoonmaakmiddelen	9	9	9	9
persoonlijke verzorging	40	40	40	40
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	8	8	8	8
totaal huishoudelijke uitgaven	485	485	485	485
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1832	1832	1841	1949
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	416	421	562	567
SOCIALE PARTICIPATIE	130 **	130 **	167	167
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	286	292	395	400

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

- Verminderd met de kwijtschelding
- ** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

g. paar met 2 jonge kinderen (1 & 3 jaar)

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1574	1731	1889	2046
zorgtoeslag	212	212	180	144
huurtoeslag	276	276	226	161
kinderbijslag	166	166	166	166
kindgebonden budget	193	193	193	193
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	2421	2578	2654	2710
VASTE LASTEN				
huur	553	553	553	553
energie	143	143	143	252
gas	58 **	58 **	58 **	167
elektriciteit	85	85	85	85
water	20	20	20	20
gemeentelijke heffingen	0 *	43	43	43
waterschapshoeffingen	0 *	19	19	19
telefoon, televisie, internet	75	75	75	75
zorgverzekering	301	301	301	301
overige verzekeringen	39	39	39	39
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	9	9	9	13
contributies en abonnementen	8	8	8	8
vervoer	35	35	35	35
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	1182	1245	1245	1357
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	149 **	149 **	157	157
inboedel	106	106	106	106
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	10	10	10	10
eigen risico zorgverzekering	64	64	64	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	354	354	363	363
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	418	418	418	418
was- en schoonmaakmiddelen	12	12	12	12
persoonlijke verzorging	70	70	70	70
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	13	13	13	13
totaal huishoudelijke uitgaven	513	513	513	513
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	2050	2113	2121	2233
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	371	466	533	477
SOCIALE PARTICIPATIE	218 **	218 **	256	256
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	153	247	277	221

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven
 • Verminderd met de kwijtschelding
 ** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

h. paar met 2 oudere kinderen (12 & 15 jaar)

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1574	1731	1889	2046
zorgtoeslag	212	212	180	144
huurtoeslag	276	276	226	161
kinderbijslag	237	237	237	237
kindgebonden budget	235	235	235	235
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	2534	2691	2767	2823
VASTE LASTEN				
huur	553	553	553	553
energie	143	143	143	252
gas	58 **	58 **	58 **	167
elektriciteit	85	85	85	85
water	20	20	20	20
gemeentelijke heffingen	0 *	43	43	43
waterschapsheffingen	0 *	19	19	19
telefoon, televisie, internet	85	85	85	85
zorgverzekering	301	301	301	301
overige verzekeringen	39	39	39	39
onderwijs	49 **	49 **	59 **	86
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	8	8	8	8
vervoer	70	70	70	70
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	1268	1330	1340	1475
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	177 **	177 **	194	194
inboedel	114	114	114	114
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	10	10	10	10
eigen risico zorgverzekering	64	64	64	64
eigen bijdragen/betalen zorg	0	0	0	0
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	391	391	408	408
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	583	583	583	583
was- en schoonmaakmiddelen	12	12	12	12
persoonlijke verzorging	85	85	85	85
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	13	13	13	13
totaal huishoudelijke uitgaven	694	694	694	694
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	2352	2415	2441	2576
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	182	277	326	247
SOCIALE PARTICIPATIE	218 **	218 **	293	293
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	-36	58	33	-46

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

• Verminderd met de kwijtschelding

** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

i. Alleenstaande met zorgvraag

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1102	1212	1322	1432
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	220	220	220	196
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	28	28	28	27
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	1461	1571	1681	1766
VASTE LASTEN				
huur	466	466	466	466
energie	37	37	37	145
gas	16 **	16 **	16 **	124
elektriciteit	21	21	21	21
water	9	9	9	9
gemeentelijke heffingen	0 *	33	33	33
waterschapshoeffingen	0 *	10	10	10
telefoon, televisie, internet	65	65	65	65
zorgverzekering	173	173	173	173
overige verzekeringen	22	22	22	22
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	44 **	44 **	44 **	44 **
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	818	861	861	969
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	50 **	50 **	55	55
inboedel	73	73	73	73
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	6	6	6	6
eigen risico zorgverzekering	0 **	0 **	0 **	0 **
eigen bijdragen/betalen zorg	48 **	48 **	48 **	48 **
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	202	202	207	207
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	237	237	237	237
was- en schoonmaakmiddelen	7	7	7	7
persoonlijke verzorging	21	21	21	21
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	270	270	270	270
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1291	1333	1337	1445
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	170	238	344	321
SOCIALE PARTICIPATIE	85 **	85 **	104	104
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	85	153	240	217

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven
 • Verminderd met de kwijtschelding
 ** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

j. Alleenstaande oudere met zorgvraag

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1327	1348	1471	1593
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	221	221	221	181
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	20	20	20	19
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	1679	1700	1822	1904
VASTE LASTEN				
huur	466	466	466	466
energie	53	53	53	161
gas	30 **	30 **	30 **	138
elektriciteit	23	23	23	23
water	10	10	10	10
gemeentelijke heffingen	33	33	33	33
waterschapshoeffingen	10	10	10	10
telefoon, televisie, internet	65	65	65	65
zorgverzekering	173	173	173	173
overige verzekeringen	13	13	13	13
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	44 **	44 **	44 **	44 **
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	868	868	868	977
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	50 **	50 **	55	55
inboedel	73	73	73	73
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	9	9	9	9
eigen risico zorgverzekering	0 **	0 **	0 **	0 **
eigen bijdragen/betalen zorg	48 **	48 **	48 **	48 **
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	205	205	209	209
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	332 **	332 **	332 **	332 **
was- en schoonmaakmiddelen	7	17 **	17 **	17 **
persoonlijke verzorging	21	21	21	21
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	365	375	375	375
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	1438	1448	1453	1561
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	241	252	370	344
SOCIALE PARTICIPATIE	85 **	85 **	104	104
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	156	167	266	240

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief Afhankelijk van gemeentelijke tarieven

- Verminderd met de kwijtschelding
- ** Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

Bijlage 3 | Overzicht saldo inkomsten minus uitgaven

Toelichting bij de tabel:

- De eerste twee kolommen (zwart) geven het netto inkomen weer en het verschil in netto inkomen tussen twee opeenvolgende inkomensniveaus.
- De volgende drie kolommen (blauw) hebben betrekking op het saldo na invulling van de noodzakelijke uitgaven in het basispakket. Hierbij is ook het verschil in het saldo tussen twee opeenvolgende inkomensniveaus weergegeven. En het verschil in bestedingsruimte op respectievelijk 110, 120 en 130 procent ten opzichte van die op bijstandsniveau.
- De laatste drie kolommen (groen) hebben betrekking op het saldo na invulling van de uitgaven uit het basispakket en het pakket voor sociale participatie. Ook hier zijn de verschillen weergegeven.
- Een negatief saldo op de maandbegroting is in rood weergegeven.
- Indien een hoger inkomen leidt tot minder bestedingsruimte (de zogenoemde armoedeval) dan is dit bij het betreffende inkomensniveau aangegeven met een rood pijltje:

inkomen				na basispakket			na basispakket en participatie		
%	netto inkomen	toename netto inkomen	toename t.o.v. 100%	saldo	verschil met voorgaande inkomens- categorie	verschil met 100%	saldo	verschil met voorgaande inkomens- categorie	verschil met 100%
a. Alleenstaande									
100%	€ 1.433			€ 207			€ 122		
110%	€ 1.543	€ 110	€ 110	€ 275	€ 68	€ 68	€ 190	€ 68	€ 68
120%	€ 1.653	€ 110	€ 220	€ 381	€ 106	€ 174	€ 277	€ 87	€ 155
130%	€ 1.739	€ 86	€ 307	€ 359	↓ € -22	€ 152	€ 255	↓ € -22	€ 133
b. Alleenstaande oudere									
100%	€ 1.659			€ 386			€ 301		
110%	€ 1.680	€ 21	€ 21	€ 407	€ 21	€ 21	€ 322	€ 21	€ 21
120%	€ 1.803	€ 123	€ 144	€ 526	€ 118	€ 140	€ 422	€ 100	€ 121
130%	€ 1.885	€ 83	€ 226	€ 500	↓ € -26	€ 114	€ 396	↓ € -26	€ 95
c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen (1 & 3 jaar)									
100%	€ 2.122			€ 519			€ 346		
110%	€ 3.646	€ 1.525	€ 1.525	€ 580	€ 60	€ 60	€ 406	€ 60	€ 60
120%	€ 4.464	€ 817	€ 2.342	€ 593	€ 14	€ 74	€ 401	↓ € -5	€ 55
130%	€ 4.574	€ 110	€ 2.452	€ 595	€ 2	€ 76	€ 403	€ 2	€ 57
d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen (12 & 15 jaar)									
100%	€ 2.235			€ 307			€ 133		
110%	€ 2.345	€ 110	€ 110	€ 359	€ 52	€ 52	€ 185	€ 52	€ 52
120%	€ 2.455	€ 110	€ 220	€ 443	€ 84	€ 136	€ 212	€ 28	€ 80
130%	€ 2.565	€ 110	€ 331	€ 417	↓ € -25	€ 111	€ 187	↓ € -25	€ 54
e. Paar zonder kinderen									
100%	€ 2.006			€ 231			€ 101		
110%	€ 2.163	€ 157	€ 157	€ 325	€ 95	€ 95	€ 196	€ 95	€ 95
120%	€ 2.239	€ 75	€ 233	€ 392	€ 67	€ 162	€ 225	€ 30	€ 124
130%	€ 2.295	€ 56	€ 289	€ 340	↓ € -52	€ 110	€ 174	↓ € -52	€ 72
f. Ouder paar									
100%	€ 2.248			€ 416			€ 286		
110%	€ 2.253	€ 5	€ 5	€ 421	€ 5	€ 5	€ 292	€ 5	€ 5
120%	€ 2.402	€ 149	€ 154	€ 562	€ 141	€ 146	€ 395	€ 103	€ 108
130%	€ 2.516	€ 114	€ 268	€ 567	€ 6	€ 151	€ 400	€ 6	€ 114
g. paar met 2 jonge kinderen (1 & 3 jaar)									
100%	€ 2.421			€ 371			€ 153		
110%	€ 2.578	€ 157	€ 157	€ 466	€ 95	€ 95	€ 247	€ 95	€ 95
120%	€ 2.654	€ 75	€ 233	€ 533	€ 67	€ 162	€ 277	€ 30	€ 124
130%	€ 2.710	€ 56	€ 289	€ 477	↓ € -56	€ 106	€ 221	↓ € -56	€ 69
h. paar met 2 oudere kinderen (12 & 15 jaar)									
100%	€ 2.534			€ 182			€ -36		
110%	€ 2.691	€ 157	€ 157	€ 277	€ 95	€ 95	€ 58	€ 95	€ 95
120%	€ 2.767	€ 75	€ 233	€ 326	€ 50	€ 144	€ 33	↓ € -25	€ 69
130%	€ 2.823	€ 56	€ 289	€ 247	↓ € -79	€ 65	€ -46	↓ € -79	↓ € -10
i. Alleenstaande met zorgvraag									
100%	€ 1.461			€ 170			€ 85		
110%	€ 1.571	€ 111	€ 111	€ 238	€ 68	€ 68	€ 153	€ 68	€ 68
120%	€ 1.681	€ 109	€ 220	€ 344	€ 105	€ 174	€ 240	€ 87	€ 155
130%	€ 1.766	€ 85	€ 306	€ 321	↓ € -23	€ 151	€ 217	↓ € -23	€ 132
j. Alleenstaande oudere met zorgvraag									
100%	€ 1.679			€ 241			€ 156		
110%	€ 1.700	€ 21	€ 21	€ 252	€ 11	€ 11	€ 167	€ 11	€ 11
120%	€ 1.822	€ 122	€ 143	€ 370	€ 118	€ 129	€ 266	€ 99	€ 110
130%	€ 1.904	€ 82	€ 225	€ 344	↓ € -26	€ 103	€ 240	↓ € -26	€ 84

Met individuele inkomens toeslag (IIT)

inkomen				na basispakket			na basispakket en participatie		
%	netto inkomen	toename netto inkomen	toename t.o.v. 100%	saldo	verschil met voorgaande inkomens- categorie	verschil met 100%	saldo	verschil met voorgaande inkomens- categorie	verschil met 100%
a. Alleenstaande									
100%	€ 1.433			€ 236			€ 151		
110%	€ 1.543	€ 110	€ 110	€ 289	€ 53	€ 53	€ 204	€ 53	€ 53
120%	€ 1.653	€ 110	€ 220	€ 381	€ 91	€ 145	€ 277	€ 73	€ 126
130%	€ 1.739	€ 86	€ 307	€ 359	↓ € -22	€ 123	€ 255	↓ € -22	€ 104
b. Alleenstaande oudere									
100%	€ 1.659			€ 386			€ 301		
110%	€ 1.680	€ 21	€ 21	€ 407	€ 21	€ 21	€ 322	€ 21	€ 21
120%	€ 1.803	€ 123	€ 144	€ 526	€ 118	€ 140	€ 422	€ 100	€ 121
130%	€ 1.885	€ 83	€ 226	€ 500	↓ € -26	€ 114	€ 396	↓ € -26	€ 95
c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen (1 & 3 jaar)									
100%	€ 2.122			€ 557			€ 383		
110%	€ 3.646	€ 1.525	€ 1.525	€ 599	€ 42	€ 42	€ 425	€ 42	€ 42
120%	€ 4.464	€ 817	€ 2.342	€ 593	↓ € -5	€ 37	€ 401	↓ € -24	€ 18
130%	€ 4.574	€ 110	€ 2.452	€ 595	€ 2	€ 38	€ 403	€ 2	€ 20
d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen (12 & 15 jaar)									
100%	€ 2.235			€ 348			€ 174		
110%	€ 2.345	€ 110	€ 110	€ 380	€ 31	€ 31	€ 206	€ 31	€ 31
120%	€ 2.455	€ 110	€ 220	€ 443	€ 63	€ 94	€ 212	€ 7	€ 38
130%	€ 2.565	€ 110	€ 331	€ 417	↓ € -25	€ 69	€ 187	↓ € -25	€ 13
e. Paar zonder kinderen									
100%	€ 2.006			€ 272			€ 143		
110%	€ 2.163	€ 157	€ 157	€ 346	€ 74	€ 74	€ 217	€ 74	€ 74
120%	€ 2.239	€ 75	€ 233	€ 392	€ 46	€ 120	€ 225	€ 9	€ 82
130%	€ 2.295	€ 56	€ 289	€ 340	↓ € -52	€ 68	€ 174	↓ € -52	€ 31
f. Ouder paar									
100%	€ 2.248			€ 416			€ 286		
110%	€ 2.253	€ 5	€ 5	€ 421	€ 5	€ 5	€ 292	€ 5	€ 5
120%	€ 2.402	€ 149	€ 154	€ 562	€ 141	€ 146	€ 395	€ 103	€ 108
130%	€ 2.516	€ 114	€ 268	€ 567	€ 6	€ 151	€ 400	€ 6	€ 114
g. paar met 2 jonge kinderen (1 & 3 jaar)									
100%	€ 2.421			€ 421			€ 203		
110%	€ 2.578	€ 157	€ 157	€ 491	€ 70	€ 70	€ 272	€ 70	€ 70
120%	€ 2.654	€ 75	€ 233	€ 533	€ 42	€ 112	€ 277	€ 5	€ 74
130%	€ 2.710	€ 56	€ 289	€ 477	↓ € -56	€ 56	€ 221	↓ € -56	€ 19
h. paar met 2 oudere kinderen (12 & 15 jaar)									
100%	€ 2.534			€ 236			€ 18		
110%	€ 2.691	€ 157	€ 157	€ 304	€ 67	€ 67	€ 85	€ 67	€ 67
120%	€ 2.767	€ 75	€ 233	€ 326	€ 22	€ 90	€ 33	↓ € -52	€ 15
130%	€ 2.823	€ 56	€ 289	€ 247	↓ € -79	€ 11	€ -46	↓ € -79	↓ € -64
i. Alleenstaande met zorgvraag									
100%	€ 1.461			€ 199			€ 114		
110%	€ 1.571	€ 111	€ 111	€ 253	€ 54	€ 54	€ 168	€ 54	€ 54
120%	€ 1.681	€ 109	€ 220	€ 344	€ 91	€ 145	€ 240	€ 72	€ 126
130%	€ 1.766	€ 85	€ 306	€ 321	↓ € -23	€ 122	€ 217	↓ € -23	€ 103
j. Alleenstaande oudere met zorgvraag									
100%	€ 1.679			€ 241			€ 156		
110%	€ 1.700	€ 21	€ 21	€ 252	€ 11	€ 11	€ 167	€ 11	€ 11
120%	€ 1.822	€ 122	€ 143	€ 370	€ 118	€ 129	€ 266	€ 99	€ 110
130%	€ 1.904	€ 82	€ 225	€ 344	↓ € -26	€ 103	€ 240	↓ € -26	€ 84

Bijlage 4 | Koopkracht

Het Nibud heeft voor 117 huishoudtypen berekend hoe hun koopkracht zich ontwikkelt tussen 2021 en 2022 en tussen 2022 en 2023. Koopkracht is het verschil tussen inkomen en uitgaven. Een positief koopkrachteffect wil zeggen dat de inkomsten komend jaar harder zullen stijgen dan de uitgaven.

De bedragen zijn in euro's per maand. Alle inkomsten en uitgaven zijn omgerekend naar gemiddelde maandbedragen. Het percentage in 2023 is ten opzichte van het besteedbaar inkomen in 2022 van het voorbeeldhuishouden.

Fiscale voordelen, vakantiegeld, kinderbijslag en dergelijke zijn al bij het netto maandbedrag geteld. Bij de bedragen voor 2023 is het Nibud uitgegaan van een gemiddelde verwachte prijsstijging van 2,6% en bruto loonontwikkeling van 3,7%. Alle fiscale regelingen van 2021, 2022 en 2023 die relevant zijn voor de 117 huishoudtypen zijn gebruikt. Er is vanuit gegaan dat alle toeslagen en inkomensondersteuning worden aangevraagd. Er is geen rekening gehouden met wijzigingen in de bijzondere bijstand of gezondheidssituatie.

De hier genoemde huishoudens zijn slechts voorbeelden, waarbij de situatie simpel is gehouden. Er is geen rekening gehouden met specifieke omstandigheden, zoals reiskostenvergoeding en kinderopvang. In de voorbeelden zijn alleen standaard ziektekosten meegenomen. Afhankelijk van inkomen en gezinssamenstelling is een huurwoning of een eigen woning gespecificeerd met bijpassende huur of hypotheek. De leeftijden van de kinderen hangen samen met het inkomen. De huishoudens met een hoger inkomen zijn over het algemeen ouder en hebben dus over het algemeen oudere kinderen.

In werkelijkheid gebeurt er natuurlijk veel meer in een huishouden. Promotie, veranderen van baan, (gedeeltelijk) stoppen met werken, werkloos raken, gezinsuitbreiding, verhuizing, kinderen naar de middelbare school e.d. zijn gebeurtenissen die veel meer van invloed zijn op het besteedbare inkomen van huishoudens. Als gevolg van het bovenstaande zullen huishoudens zich nooit helemaal herkennen in de hier gegeven voorbeelden.

Hoe werkt het?

Zoek in onderstaande tabellen het soort huishouden en vind het koopkrachteffect dat voor die situatie is berekend. Eerst staan de percentages weergegeven en daarna de maandbedragen. Bijvoorbeeld: Voor een werkende alleenstaande met een bruto inkomen van € 25.000 per jaar stijgt de koopkracht in 2023 naar verwachting met € 192 per maand. Dat is 9,7% van het netto besteedbaar inkomen. In 2022 is de koopkracht juist gedaald met 7%. Per saldo stijgt de koopkracht dus met 2,7%.

In het eerste scenario is gerekend met een gemiddelde verwachte prijsstijging van 2,6% in 2023. In het tweede scenario is gerekend met 5,5%. Als we daar naar kijken, dan zien we dat een alleenstaande met een inkomen van € 25.000 er in 2023 7,1% op vooruit gaat. Over de periode 2021 t/m 2023 betekent dat een totale koopkrachtverandering van 0,1%.

Het bedrag achter de AOW-uitkering is het bruto aanvullend pensioen per jaar.

	scenario 1: inflatie van 2,6% in 2023			scenario 2: inflatie van 5,5% in 2023		
	2022	2023	totaal	2022	2023	totaal
BIJSTAND						
Alleenstaand bijstand	0,5%	7,8%	8,3%	0,5%	5,2%	5,7%
Eenouder 1 kind bijstand	-1,6%	9,7%	8,1%	-1,6%	7,0%	5,4%
Eenouder 2 kinderen bijstand	-1,9%	10,4%	8,5%	-1,9%	7,7%	5,8%
Paar 2 kinderen bijstand	-2,0%	9,0%	7,0%	-2,0%	6,4%	4,4%
UITKERING						
Alleenstaand uitkering, € 20.000	-6,6%	9,1%	2,5%	-6,6%	6,5%	-0,1%
Alleenstaand uitkering, € 25.000	-6,6%	9,9%	3,3%	-6,6%	7,3%	0,7%
Paar zonder kinderen beiden uitkering, € 20.000 & € 7.500	-6,2%	9,2%	3,0%	-6,2%	6,7%	0,5%
Eenouder met 1 kind uitkering, € 15.000	-1,1%	10,4%	9,3%	-1,1%	7,7%	6,6%
PENSIOEN						
Alleenstaand AOW + € 0	-0,4%	6,7%	6,3%	-0,4%	4,1%	3,7%
Alleenstaand AOW + € 1.250	-0,9%	0,7%	-0,2%	-0,9%	-1,9%	-2,8%
Alleenstaand AOW + € 2.500	-7,2%	6,4%	-0,8%	-7,2%	3,8%	-3,4%
Alleenstaand AOW + € 5.000	-7,2%	6,4%	-0,8%	-7,2%	3,8%	-3,4%
Alleenstaand AOW + € 10.000	-7,0%	6,8%	-0,2%	-7,0%	4,2%	-2,8%
Alleenstaand AOW + € 15.000	-7,5%	5,4%	-2,1%	-7,5%	2,7%	-4,8%
Alleenstaand AOW + € 30.000	-7,8%	3,0%	-4,8%	-7,8%	0,3%	-7,5%
Paar AOW + € 0 & AOW + € 0	-1,6%	6,7%	5,1%	-1,6%	4,2%	2,6%
Paar AOW + € 2.500 & AOW + € 0	-6,7%	6,9%	0,2%	-6,7%	4,4%	-2,3%
Paar AOW + € 5.000 & AOW + € 0	-6,8%	6,4%	-0,4%	-6,8%	3,9%	-2,9%
Paar AOW + € 7.500 & AOW + € 0	-6,8%	6,3%	-0,5%	-6,8%	3,7%	-3,1%
Paar AOW + € 10.000 & AOW + € 0	-7,1%	5,7%	-1,4%	-7,1%	3,2%	-3,9%
Paar AOW + € 15.000 & AOW + € 0	-7,1%	5,3%	-1,8%	-7,1%	2,8%	-4,3%
Paar AOW + € 5.000 & AOW + € 2.500	-6,8%	6,3%	-0,5%	-6,8%	3,7%	-3,1%
Paar AOW + € 7.500 & AOW + € 5.000	-7,1%	5,5%	-1,6%	-7,1%	2,9%	-4,2%
Paar AOW + € 15.000 & AOW + € 2.500	-7,2%	5,1%	-2,1%	-7,2%	2,5%	-4,7%
Paar AOW + € 17.500 & AOW + € 7.500	-7,6%	2,9%	-4,7%	-7,6%	0,3%	-7,3%
Paar AOW + € 35.000 & AOW + € 2.500	-7,6%	3,2%	-4,4%	-7,6%	0,5%	-7,1%
Paar AOW + € 35.000 & AOW + € 10.000	-7,8%	2,9%	-4,9%	-7,8%	0,2%	-7,6%
WERKNEMER						
Alleenstaand werkend € 15.000	0,5%	4,8%	5,3%	0,5%	2,2%	2,7%
Alleenstaand werkend € 20.000	-6,8%	6,4%	-0,4%	-6,8%	3,8%	-3,0%
Alleenstaand werkend € 25.000	-7,0%	9,7%	2,7%	-7,0%	7,1%	0,1%
Alleenstaand werkend € 30.000	-7,1%	6,8%	-0,3%	-7,1%	4,1%	-3,0%
Alleenstaand werkend € 35.000	-7,1%	5,4%	-1,7%	-7,1%	2,7%	-4,4%
Alleenstaand werkend € 40.000	-7,1%	3,3%	-3,8%	-7,1%	0,6%	-6,5%
Alleenstaand werkend € 45.000	-7,1%	3,8%	-3,3%	-7,1%	1,1%	-6,0%
Alleenstaand werkend € 55.000	-7,0%	3,3%	-3,7%	-7,0%	0,6%	-6,4%
Alleenstaand werkend € 75.000	-7,3%	2,7%	-4,6%	-7,3%	0,0%	-7,3%
Paar zonder kinderen werkend eenverdiener € 45.000	-6,8%	5,9%	-0,9%	-6,8%	3,3%	-3,5%
Eenouder 1 kind werkend € 15.000	-1,6%	6,4%	4,8%	-1,6%	3,8%	2,2%
Eenouder 1 kind werkend € 30.000	-7,2%	10,3%	3,1%	-7,2%	7,6%	0,4%
Eenouder 1 kind werkend € 55.000	-7,1%	5,5%	-1,6%	-7,1%	2,8%	-4,3%
Eenouder 2 kinderen werkend € 17.500	-6,6%	12,6%	6,0%	-6,6%	9,9%	3,3%
Eenouder 2 kinderen werkend € 27.500	-6,9%	10,7%	3,8%	-6,9%	8,0%	1,1%
Eenouder 2 kinderen werkend € 50.000	-6,9%	6,6%	-0,3%	-6,9%	3,9%	-3,0%
Paar 1 kind eenverdiener € 45.000	-7,3%	6,3%	-1,0%	-7,3%	3,7%	-3,6%
Paar 2 kinderen eenverdiener € 35.000	-7,0%	6,9%	-0,1%	-7,0%	4,3%	-2,7%
Paar 2 kinderen eenverdiener € 70.000	-7,0%	4,2%	-2,8%	-7,0%	1,5%	-5,5%
Paar 3 kinderen eenverdiener € 45.000	-6,8%	8,1%	1,3%	-6,8%	5,4%	-1,4%
Paar zonder kinderen tweeverdiener € 25.000 & € 12.500	-6,8%	5,3%	-1,5%	-6,8%	2,7%	-4,1%
Paar zonder kinderen tweeverdiener € 30.000 & € 15.000	-6,9%	5,0%	-1,9%	-6,9%	2,3%	-4,6%
Paar zonder kinderen tweeverdiener € 30.000 & € 25.000	-7,0%	3,5%	-3,5%	-7,0%	0,9%	-6,1%
Paar zonder kinderen tweeverdiener € 35.000 & € 35.000	-7,1%	3,2%	-3,9%	-7,1%	0,5%	-6,6%
Paar zonder kinderen tweeverdiener € 45.000 & € 15.000	-6,9%	3,3%	-3,6%	-6,9%	0,7%	-6,2%
Paar zonder kinderen tweeverdiener € 45.000 & € 25.000	-7,0%	3,8%	-3,2%	-7,0%	1,1%	-5,9%
Paar zonder kinderen tweeverdiener € 45.000 & € 35.000	-7,1%	3,6%	-3,5%	-7,1%	0,9%	-6,2%
Paar zonder kinderen tweeverdiener € 65.000 & € 25.000	-7,0%	3,2%	-3,8%	-7,0%	0,5%	-6,5%
Paar zonder kinderen tweeverdiener € 70.000 & € 15.000	-6,9%	2,6%	-4,3%	-6,9%	-0,1%	-7,0%
Paar zonder kinderen tweeverdiener € 70.000 & € 45.000	-7,0%	3,2%	-3,8%	-7,0%	0,5%	-6,5%
Paar 1 kind tweeverdiener € 30.000 & € 20.000	-6,8%	4,2%	-2,6%	-6,8%	1,6%	-5,2%
Paar 1 kind tweeverdiener € 35.000 & € 30.000	-7,4%	4,3%	-3,1%	-7,4%	1,6%	-5,8%
Paar 1 kind tweeverdiener € 45.000 & € 10.000	-6,8%	3,7%	-3,1%	-6,8%	1,1%	-5,7%
Paar 1 kind tweeverdiener € 45.000 & € 20.000	-6,8%	3,8%	-3,0%	-6,8%	1,1%	-5,7%
Paar 1 kind tweeverdiener € 45.000 & € 35.000	-7,6%	3,6%	-4,0%	-7,6%	0,9%	-6,7%
Paar 1 kind tweeverdiener € 70.000 & € 10.000	-6,7%	1,9%	-4,8%	-6,7%	-0,8%	-7,5%
Paar 1 kind tweeverdiener € 70.000 & € 20.000	-6,8%	2,2%	-4,6%	-6,8%	-0,5%	-7,3%
Paar 1 kind tweeverdiener € 75.000 & € 45.000	-7,6%	3,3%	-4,3%	-7,6%	0,6%	-7,0%

	scenario 1: inflatie van 2,6% in 2023			scenario 2: inflatie van 5,5% in 2023		
	2022	2023	totaal	2022	2023	totaal
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 30.000 & € 5.000	↓ -7,0%	↑ 6,5%	↓ -0,5%	↓ -7,0%	↑ 3,9%	↓ -3,1%
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 30.000 & € 10.000	↓ -6,5%	↑ 5,8%	↓ -0,7%	↓ -6,5%	↑ 3,2%	↓ -3,3%
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 30.000 & € 20.000	↓ -6,6%	↑ 5,0%	↓ -1,6%	↓ -6,6%	↑ 2,3%	↓ -4,3%
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 35.000 & € 25.000	↓ -6,9%	↑ 4,1%	↓ -2,8%	↓ -6,9%	↑ 1,4%	↓ -5,5%
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 45.000 & € 10.000	↓ -6,6%	↑ 4,5%	↓ -2,1%	↓ -6,6%	↑ 1,9%	↓ -4,7%
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 45.000 & € 20.000	↓ -6,7%	↑ 4,5%	↓ -2,2%	↓ -6,7%	↑ 1,8%	↓ -4,9%
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 45.000 & € 30.000	↓ -7,2%	↑ 5,2%	↓ -2,0%	↓ -7,2%	↑ 2,5%	↓ -4,7%
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 45.000 & € 40.000	↓ -7,5%	↑ 4,9%	↓ -2,6%	↓ -7,5%	↑ 2,2%	↓ -5,3%
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 60.000 & € 10.000	↓ -6,6%	↑ 3,9%	↓ -2,7%	↓ -6,6%	↑ 1,3%	↓ -5,3%
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 60.000 & € 20.000	↓ -6,7%	↑ 4,0%	↓ -2,7%	↓ -6,7%	↑ 1,3%	↓ -5,4%
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 60.000 & € 35.000	↓ -7,4%	↑ 3,6%	↓ -3,8%	↓ -7,4%	↑ 0,9%	↓ -6,5%
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 60.000 & € 50.000	↓ -7,4%	↑ 3,4%	↓ -4,0%	↓ -7,4%	↑ 0,6%	↓ -6,8%
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 65.000 & € 30.000	↓ -7,2%	↑ 3,5%	↓ -3,7%	↓ -7,2%	↑ 0,8%	↓ -6,4%
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 85.000 & € 20.000	↓ -7,1%	↑ 1,9%	↓ -5,2%	↓ -7,1%	↓ -0,8%	↓ -7,9%
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 85.000 & € 25.000	↓ -7,2%	↑ 2,0%	↓ -5,2%	↓ -7,2%	↓ -0,8%	↓ -8,0%
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 85.000 & € 40.000	↓ -7,7%	↑ 2,7%	↓ -5,0%	↓ -7,7%	↓ -0,1%	↓ -7,8%
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 90.000 & € 7.500	↓ -7,4%	↑ 1,8%	↓ -5,6%	↓ -7,4%	↓ -0,9%	↓ -8,3%
Paar 2 kinderen tweeverdiener € 95.000 & € 65.000	↓ -7,6%	↑ 2,4%	↓ -5,2%	↓ -7,6%	↓ -0,4%	↓ -8,0%
Paar 3 kinderen tweeverdiener € 35.000 & € 10.000	↓ -6,4%	↑ 6,6%	⇒ 0,2%	↓ -6,4%	↑ 3,9%	↓ -2,5%
Paar 3 kinderen tweeverdiener € 35.000 & € 25.000	↓ -6,7%	↑ 4,9%	↓ -1,8%	↓ -6,7%	↑ 2,2%	↓ -4,5%
Paar 3 kinderen tweeverdiener € 55.000 & € 10.000	↓ -6,5%	↑ 5,0%	↓ -1,5%	↓ -6,5%	↑ 2,4%	↓ -4,1%
Paar 3 kinderen tweeverdiener € 55.000 & € 25.000	↓ -6,7%	↑ 4,8%	↓ -1,9%	↓ -6,7%	↑ 2,1%	↓ -4,6%
Paar 3 kinderen tweeverdiener € 55.000 & € 40.000	↓ -7,3%	↑ 5,3%	↓ -2,0%	↓ -7,3%	↑ 2,6%	↓ -4,7%
Paar 3 kinderen tweeverdiener € 80.000 & € 25.000	↓ -7,2%	↑ 4,1%	↓ -3,1%	↓ -7,2%	↑ 1,4%	↓ -5,8%
Paar 3 kinderen tweeverdiener € 85.000 & € 10.000	↓ -6,9%	↑ 3,9%	↓ -3,0%	↓ -6,9%	↑ 1,2%	↓ -5,7%
Paar 3 kinderen tweeverdiener € 90.000 & € 45.000	↓ -7,6%	↑ 2,8%	↓ -4,8%	↓ -7,6%	⇒ 0,1%	↓ -7,5%
VERVROEGD PENSIOEN EN UITKERING						
Alleenstaand vervroegd pensioen € 17.500	↑ 1,4%	↑ 3,3%	↑ 4,7%	↑ 1,4%	↑ 0,8%	↑ 2,2%
Paar beide vervroegd pensioen	↓ -7,1%	↑ 3,9%	↓ -3,2%	↓ -7,1%	↑ 1,5%	↓ -5,6%
Paar zonder kinderen werk en uitkering € 30.000 & € 15.000	↓ -6,7%	↑ 6,4%	⇒ -0,3%	↓ -6,7%	↑ 3,8%	↓ -2,9%
Paar zonder kinderen werk en uitkering € 45.000 & € 15.000	↓ -6,8%	↑ 4,9%	↓ -1,9%	↓ -6,8%	↑ 2,2%	↓ -4,6%
Paar zonder kinderen werk en vervroegd pensioen € 20.000 & € 10.000	↓ -6,7%	↑ 4,2%	↓ -2,5%	↓ -6,7%	↑ 1,7%	↓ -5,0%
Paar 1 kind werk en uitkering € 40.000 & € 15.000	↓ -6,8%	↑ 5,6%	↓ -1,2%	↓ -6,8%	↑ 2,9%	↓ -3,9%
Paar 2 kinderen werk en uitkering € 35.000 & € 10.000	↓ -6,6%	↑ 7,4%	↑ 0,8%	↓ -6,6%	↑ 4,8%	↓ -1,8%
Paar 3 kinderen werk en uitkering € 35.000 & € 10.000	↓ -6,4%	↑ 8,3%	↑ 1,9%	↓ -6,4%	↑ 5,7%	↓ -0,7%
Ouder paar pensioen en werk € 12.500 & € 15.000	↓ -7,0%	↑ 4,7%	↓ -2,3%	↓ -7,0%	↑ 2,1%	↓ -4,9%
ZELFSTANDIG						
alleenstaand zelfstandig € 12.500	↑ 1,2%	↑ 3,4%	↑ 4,6%	↑ 1,2%	↑ 0,8%	↑ 2,0%
alleenstaand zelfstandig € 25.000	↓ -6,7%	↑ 2,7%	↓ -4,0%	↓ -6,7%	⇒ 0,0%	↓ -6,7%
alleenstaand zelfstandig € 40.000	↓ -7,6%	↑ 3,5%	↓ -4,1%	↓ -7,6%	↑ 0,7%	↓ -6,9%
alleenstaand zelfstandig € 65.000	↓ -7,1%	↑ 1,5%	↓ -5,6%	↓ -7,1%	↓ -1,3%	↓ -8,4%
eenoudergezin 1 kindzelfstandig € 25.000	↓ -7,0%	↑ 4,9%	↓ -2,1%	↓ -7,0%	↑ 2,2%	↓ -4,8%
eenoudergezin 2 kinderen of meer € 20.000	↓ -6,4%	↑ 6,7%	⇒ 0,3%	↓ -6,4%	↑ 4,0%	↓ -2,4%
paar zonder kinderen beide zelfstandig € 55.000 & € 40.000	↓ -7,3%	↑ 1,8%	↓ -5,5%	↓ -7,3%	↓ -0,9%	↓ -8,2%
paar 1 kind beide zelfstandig € 40.000 & € 15.000	↓ -8,0%	↑ 2,3%	↓ -5,7%	↓ -8,0%	⇒ -0,4%	↓ -8,4%
paar 2 kinderen beide zelfstandig € 65.000 & € 45.000	↓ -7,5%	↑ 2,5%	↓ -5,0%	↓ -7,5%	⇒ -0,2%	↓ -7,7%
paar 3 kinderen beide zelfstandig € 45.000 & € 15.000	↓ -7,6%	↑ 3,9%	↓ -3,7%	↓ -7,6%	↑ 1,2%	↓ -6,4%
paar zonder kinderen zelfstandig en werk € 30.000 & € 15.000	↓ -6,8%	↑ 2,4%	↓ -4,4%	↓ -6,8%	⇒ -0,2%	↓ -7,0%
paar zonder kinderen zelfstandig en werk € 35.000 & € 70.000	↓ -7,3%	↑ 2,2%	↓ -5,1%	↓ -7,3%	⇒ -0,5%	↓ -7,8%
paar 1 kind zelfstandig en werk € 12.500 & € 30.000	↓ -6,6%	↑ 2,9%	↓ -3,7%	↓ -6,6%	⇒ 0,2%	↓ -6,4%
paar 1 kind zelfstandig en werk € 35.000 & € 70.000	↓ -7,7%	↑ 2,3%	↓ -5,4%	↓ -7,7%	⇒ -0,5%	↓ -8,2%
paar 2 kinderen zelfstandig en werk € 15.000 & € 35.000	↓ -7,1%	↑ 3,8%	↓ -3,3%	↓ -7,1%	↑ 1,1%	↓ -6,0%
paar 2 kinderen zelfstandig en werk € 35.000 & € 75.000	↓ -7,7%	↑ 2,1%	↓ -5,6%	↓ -7,7%	↓ -0,6%	↓ -8,3%
paar 3 kinderen zelfstandig en werk € 20.000 & € 50.000	↓ -6,8%	↑ 3,7%	↓ -3,1%	↓ -6,8%	↑ 1,0%	↓ -5,8%